

KONINKRIJK BELGIË

NATIONAAL COMITÉ VOOR GEOGRAFIE

COMMISSIE VOOR DE NATIONALE ATLAS

ATLAS VAN BELGIË
BLAD 49

DE BUITENLANDSE HANDEL

van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

DOOR

Omer TULIPPE

(vertaling door F. DUSSART)

1963

Gedrukt op de persen
van het Militair Geografisch Instituut,
Ter Kameren — Brussel.

Het Nationaal Comité voor Geografie en de Commissie voor de Nationale Atlas verklaren, dat de auteurs volledig verantwoordelijk zijn voor hun meningen uitgedrukt in de commentaren bij de Atlas van België.

DE BUITENLANDSE HANDEL

van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie.

VOORWOORD.

1. Voorafgaande opmerking.

Sedert het oprichten van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie (B.L.E.U.) in 1922, worden de statistieken van de buitenlandse handel samengesteld voor het geheel van het buitenlands handelsverkeer van de twee landen. In deze toelichting zal dus niet sprake zijn van België alleen, maar wel van de Unie. Hier en daar zal meer bepaald over België gehandeld worden, wanneer het statistieken betreft, die klaarblijkelijk van meer belang zijn voor één van beide landen.

2. Plan van deze toelichting.

In het begrensde raam van deze toelichting kan geen sprake zijn van een volledige studie van de buitenlandse handel van de B.L.E.U. We moeten ons beperken tot de verklaring van de grafische en kartografische documenten van blad 49 van de *Nationale Atlas*. Ten hoogste kunnen we, bij wijze van inleiding, bondige aanduidingen geven over het belang van de buitenlandse handel en zijn aandeel in de wereldhandel; het zal niet mogelijk zijn de structuur zelf van de buitenlandse handel te ontleden van het standpunt van de « ruilvoet » en van de « hoeveelhedsindexcijfers ».

Uit de vermelde grafische en kartografische documenten van blad 49 blijkt, dat het vooral belangwekkend is de buitenlandse handel in de eerste plaats te bestuderen wat zijn *richting* en zijn *ontwikkeling* betreft, na de hoofdneigingen van de *wereldhandel* in de loop van een tiental jaren vooraf beschouwd te hebben (Hoofdstuk I). Vervolgens zal het geografisch aspect van het vraagstuk worden behandeld en dan ligt het voor de hand de verdeling van de *afnemers* en de *leveranciers* van de B.L.E.U. bij ruwe schatting in overweging te nemen, anders gezegd op grond van de globale gegevens van de uitvoer en de invoer (Hoofdstuk II, A). Voor de landen, waarvoor men over de nodige statistische gegevens beschikt, zal dan verder overgegaan worden tot de studie van de *verdeling van de bijzondere handel* per goederen volgens de type-rangschikking voor de internationale handel (Hoofdstuk II, B). Bij deze gelegenheid zal, naargelang van de mogelijkheden, die de statistieken bieden, gewag worden gemaakt van het aandeel, dat de buitenlandse handel van de B.L.E.U. neemt in de algemene handel van een aantal landen. Ten slotte zal worden overgegaan tot de studie van de *vervoermiddelen* — scheepvaart, spoorwegen, wegverkeer, luchtvaart —, die aangewend worden voor het goederenverkeer uitgaande van en gericht naar de B.L.E.U. (Hoofdstuk III). Bovendien zal de betekenis van het *doorvoer* vermeld worden, daar dit feit in aanmerking komt voor de handels- en betalingsbalans.

Het *besluit* zal een kort overzicht begrijpen van de jongste ontwikkeling van de buitenlandse handel van de B.L.E.U., alsook bondige beschouwingen over de toekomstige evolutie ervan.

3. Een paar aantekeningen bij de woordenschat.

De goederen worden in het algemeen gerangschikt volgens de officiële tolnaamlijst. Met het oog echter op de internationalisatie van de opgestelde documenten, werd overgegaan tot het opmaken van een type-rangschikking voor de internationale handel.

De invoercijfers betreffen de consumptiegoederen, de goederen, die ingevoerd worden om veredeld en dan opnieuw uitgevoerd te worden en de goederen, die opnieuw ingevoerd worden na een bewerking in het buitenland. De uitvoercijfers slaan op de goederen, die werkelijk het gebied van de B.L.E.U. verlaten, de goederen, die opnieuw uitgevoerd worden na de bewerking, waarvoor men ze invoerde, te hebben ondergaan en de goederen, die ter veredeling naar het buitenland gestuurd en dan later opnieuw ingevoerd worden.

De doorvoerhandel omvat de vreemde goederen, die, hetzij rechtstreeks door het gebied van de B.L.E.U. gevoerd worden, hetzij via de onder tolbeheer staande pakhuizen.

Het land van herkomst is dat, vanwaar de goederen oorspronkelijk gezonden werden ter bestemming van de Unie.

Het land van bestemming is het laatst bekende land waarheen de goederen gezonden worden.

De waarde van de goederen is de aangegeven waarde. Het is de lopende prijs bij de import; bij de export is het de prijs, die in het gebied van de Unie toegepast wordt, verhoogd met de vervoerkosten tot de grens en eventueel verminderd met zekere accijnsrechten.

Het gewicht van de goederen wordt in principe opgenomen volgens het netto-, het werkelijk of het wettig gewicht. Nochtans zijn de vervoerstatistieken volgens de aard van het vervoer gebaseerd op het bruto-gewicht.

De hoeveelheidsindexcijfers zijn het resultaat van de vergelijking tussen de in- en uitgevoerde hoeveelheden van de verschillende goederen in de basis- en verslagperiode, gewogen door hun gemiddelde eenheids-waarde in de basisperiode. Het zijn indexcijfers met vaste wegingscoëfficiënten (Laspeyres-index).

Wanneer we van « ruilvoet » spreken, bedoelen we de verhouding van de exportprijzen tot de importprijzen. In werkelijkheid omvat deze uitdrukking zeer uiteenlopende begrippen: de theorie van de internationale handel doet feitelijk beroep op vier of vijf begrippen, t.w.: netto-ruilvoet, bruto-ruilvoet, eenvoudig factorieel-ruilvoet, dubbel factorieel-ruilvoet en inkomsten-ruilvoet.

INLEIDING.

1. Betekenis van de buitenlandse handel van de B.L.E.U.

De *buitenlandse handel* wordt ook doorgaans *bijzondere handel* geheten.

In 1962 bereikten de buitenlandse handelsruilingen van de B.L.E.U. een waarde van nagenoeg 442 miljard frank (441.854 miljoen). Het was een record, dat nog nooit bereikt werd, zowel wat de uitvoer als de invoer betreft.

Deze som begrijpt 216.298 miljoen export en 225.556 miljoen import, wat voor de handelsbalans een belangrijk tekort van 9 miljard frank betekent.

2. Zijn aandeel in de wereldhandel.

Met 442 miljard frank vertegenwoordigt de buitenlandse handel van de B.L.E.U. 3,5 % van de wereldhandel (1), wat de Unie een achtenswaardige rang in de wereld verzekert.

Indien men rekening houdt met het feit, dat de oppervlakte van de B.L.E.U. slechts 0,02 % van de vastelanden uitmaakt en haar bevolking slechts 0,35 % van 's werelds bevolking, dan kan men besluiten, dat het aandeel van de B.L.E.U. in de wereldhandel « proportioneel honderdmaal groter is dan onze oppervlakte en tienmaal groter dan onze bevolking » (2).

Wat meer bepaald het belang aangaat van de uitvoer in betrekking gebracht met de bevolking, bevindt zich de B.L.E.U. aan het hoofd van alle industriële landen. Inderdaad, in 1962 bereikte de waarde per inwoner van de uitvoer 471 US dollar.

« Ter vergelijking zij vermeld, dat het overeenstemmende cijfer 389 dollar bedraagt voor Nederland, 319 dollar voor Canada, 233 dollar voor Duitsland, 199 dollar voor het Verenigd Koninkrijk, 158 dollar voor Frankrijk, 115 dollar voor de U.S.A. en 94 dollar voor Italië. Aldus voert een Belg tweemaal meer uit dan een Duitser of een Brit, driemaal meer dan een Fransman en viermaal meer dan een Amerikaan of een Italiaan » (3).

Deze toestand spruit voort uit de bekrompenheid van onze binnenlandse markt. Ze onderlijnt onze afhankelijkheid ten opzichte van het buitenland : onze nationale welstand berust in feite op een gunstige wereldconjunctuur.

(1) 2,85 % in 1930 en 3,28 % in 1938. Het aandeel van Benelux in de wereldhandel bedraagt 5 %, wat het de vierde plaats verzekert.

In 1961 bekleedde de B.L.E.U., zowel bij de import als bij de export, de achtste plaats; na de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk, West-Duitsland, Frankrijk, Italië en Nederland wat de uitvoer, en na de Verenigde Staten, West-Duitsland, het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Canada, Nederland en Italië wat de invoer betreft.

Naar een schatting van het Ministerie van Economische Zaken van het Groot-Hertogdom Luxemburg, bereikte de invoer voor dit land in 1962 een waarde van 18.783 miljoen en de uitvoer 18.969 miljoen, d. i. resp. 8,3 % en 8,8 % van de totale cijfers van de B.L.E.U.

(2) *Belgische Dienst voor de Buitenlandse Handel*, De buitenlandse handel van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie in 1962. Bijvoegsel reeks C, n° 3, Brussel, juli 1963, blz. 5.

(3) *Ibid.*, blz. 6.

HOOFDSTUK I.

RICHTING EN ONTWIKKELING VAN DE BUITENLANDSE HANDEL VAN DE B.L.E.U.

Om de richting en de ontwikkeling van de buitenlandse handel van de B.L.E.U. in de loop van de laatste tien jaren beter te begrijpen, is het nuttig vooraf de hoofdneigingen van de *wereldhandel* tijdens deze periode na te gaan (4).

1. Op lange termijn — tenzij tijdens de crisisjaren 1929-1933 — is de wereldhandel bestendig toegenomen, zowel in waarde als in volume. Na de tweede wereldoorlog heeft hij dezelfde lijn gevolgd, maar in omvangrijkere mate, ondanks de recessies van 1952 en 1958. Inderdaad, de waarde van de ruilhandel is gedurende de laatste tienjaarlijkse periode in gevoelige wijze toegenomen: van 1950 tot 1961 bedroeg de jaarlijkse gemiddelde vermeerdering der verhandelde goederenhoeveelheden 7,82 % tegen 1,60 % voor de periode 1913-1929 en 5,9 % voor 1881-1912. Niettegenstaande prijsverhogingen bleef het vermeerderings-indexcijfer — 7,25 % — nagenoeg hetzelfde als voor de hoeveelheden.

Een dergelijke ontwikkeling van de internationale handel had een stimulerende invloed op de expansie van de wereldproductie.

2. Maar deze expansie betrof slechts *hoog gekwalificeerde fabrikaten*, d.z. de transport-, landbouw- en nijverheidsuitrustingen, de duurzame verbruiksgoederen, de chemische producten en de vloeibare brandstoffen, de basismetalen en de metaalwaren. Hebben integendeel een achteruitgang geboekt, de goederen waarvoor geen grote vraag bestond: de eenvoudige nijverheidsproducten (b.v. de textielwaren), de voedingswaren en vele grondstoffen van agrarische of minerale oorsprong. M.a.w. de fabrikaten nemen de overhand ten opzichte van de basisproducten, de internationale handelsbetrekkingen zijn minder complementair geworden en hebben een meer *competitief* karakter aangenomen.

3. Indien we nu de geografische verspreiding van de internationale handelsstromingen nagaan, moeten we vaststellen, dat het goederenverkeer geenszins eenzelfde groeiritme vertoont in de onderscheiden wereldstreken. De ontwikkelde gebieden — d.w.z. de gebieden, die goederen fabriceren waarnaar de vraag een dynamisch of ten minste een statisch karakter heeft — nemen het grootste deel in beslag en vertonen vooruitgang, terwijl het aandeel van de ontwikkelingslanden slechts gering is en zelfs achteruitgaat.

Onder de eerste bekleden natuurlijk de geïndustrialiseerde landen in algemene regel een bevoorrechte plaats, maar niet alle in dezelfde graad: aan de spits van de lijst komen de E.V.A.-landen en Japan. Onder de tweede zijn de petroleumproducerende landen uitgezonderd van de stagnatie en de achteruitgang.

In het algemeen is de vermindering van de vraag onderhevig aan de invloed van onderscheiden factoren, zoals: de meer rationele aanwending van de productiemiddelen, de verdringing van de grondstoffen van plantaardige, dierlijke en zelfs minerale oorsprong door synthetische producten, het landbouwprotectionisme der westerse economieën en de uitbreiding van hun eigen agrarische productie, de zware fiscale lasten op de invoer en op het verbruik van talrijke voedingswaren (koffie, cacao, tabak, thee); ten slotte verwekt de stijging van het inkomen per capita een vermindering van het verbruik van de gewone voedingsmiddelen ten voordele van duurere kwaliteitsproducten waarnaar de voortbrenging in de ontwikkelingslanden veelal niet georiënteerd is.

Hoe het ook zij, de vraagbeperking in deze laatste landen is te wijten aan het feit, dat hun half en volledig afgewerkte artikelen fabrikaten betreffen, waarnaar de wereldvraag niet meer aangroeit, doch zelfs verzwakt.

Wat het handelsverkeer tussen de ontwikkelde gebieden betreft, dit neemt in een snel tempo toe: sedert 1948 verdrievoudigde het, terwijl de handel met de rest van de wereld slechts verdubbelde. In het bijzonder steeg de intra-Europese handel tussen de lidstaten van de O.E.S.O. voor de globale handel van 41 % tot meer dan 45 % tijdens de periode 1950-1957 en tot 53 % in 1961, en voor de intra-Europese uitvoer van 50 % in 1950 tot 52 % in 1959 en tot 58 % in 1961.

Men is geneigd deze sterke vermeerdering van de handelsstroom toe te schrijven aan het oprichten van de E.E.G. en van de E.V.A. Alhoewel het ruilverkeer tussen de landen van de Gemeenschappen reeds lang voor hun totstandkoming de tendens vertoonde zich snel te ontwikkelen, is er geen twijfel, dat aan deze grote uitbreiding de economische groei, de progressieve vrijmaking van de commerciële transacties en de afbraak van sommige tolmuren ten grondslag liggen.

1. Het opmaken van de diagrammen.

Twee diagrammen, opgemaakt door het Nationaal Instituut voor de Statistiek (N.I.S.), geven de ontwikkeling van de buitenlandse handel van de B.L.E.U. voor de periode 1951-1962.

(4) Naar *Problematiek van de buitenlandse handel*. (Vereniging voor het Streekplan Schelde-Dijle. Bestuur van Stedebouw en ruimtelijke ordening.) 1962.

De eerste (grafiek I van blad 49) is gebaseerd op de *waarde* van de in- en uitvoer uitgedrukt in miljoenen frank. De tweede (grafiek II) verduidelijkt de ontwikkeling van een *volume-indexcijfer* herleid tot het jaargemiddelde (1953 = 100) en berekend op grond van het *gewicht* der in- en uitgevoerde goederen (5).

Elk dezer twee gegevens wordt per maand voorgesteld, waarbij de *blauwe lijn* de import- en de *rode lijn* de exportbeweging aangeeft.

De vlakken tussen de twee lijnen zijn *rood* gekleurd waar het overschot uitvoer-invoer positief is en *blauw* waar het negatief is. Op deze wijze geeft het diagram I de evolutie van de handelsbalans voor de periode 1951-1962.

2. Hun verklaring.

We moeten dadelijk opmerken — en we zullen er later in deze Toelichting nog op terugkomen —, dat de B.L.E.U. zich sedert 1951 slechts zeer zelden in een gunstige handelsbalans heeft mogen verheugen; de verschillen tussen de waarden van de uitvoer en de invoer waren zelfs af en toe zeer uitgesproken (6).

Anderzijds blijkt duidelijk, bij een eerste blik op de grafieken I en II van blad 49, dat de buitenlandse handel van de B.L.E.U. sedert een tiental jaren in volle expansie is. Inderdaad, de invoer, uitgedrukt in absolute waarde bij lopende prijzen, is sedert 1953 — het verwijzingsjaar voor de berekening van de indexcijfers — met meer dan 80 % vermeerderd en de uitvoer met meer dan 90 %.

Maar de ontwikkelingscurve is niet regelmatig gestegen. Men kan integendeel *twee perioden* onderscheiden, die, hoewel gelijkaardig in uitzicht, verschillen aanduiden zowel in waarde als in volume, met afwisseling van *maxima* en *minima*, met *toppunten* en *depressies*, wat echter geen afbreuk doet aan de algemene stijging tot einde 1962.

De eerste periode strekt zich uit van maart 1951 tot november 1956, de tweede van einde 1956 tot einde 1962. Deze twee perioden zullen verder het onderwerp van een grondige analyse uitmaken.

Vooraf dient echter opgemerkt, dat iedere jaarlijkse curve zeer uitgesproken seizoenschommelingen vertoont. Zo bemerkt men, dat februari — en in het algemeen de winter — een ongunstige maand is en dat een werkelijke hervatting gewoonlijk slechts na het einde der vakantieperiode optreedt, dikwijls te beginnen met einde juli. De buitenlandse handel is inderdaad zeer gevoelig voor de weergesteldheden, wegens de invloed, die ze op de vervoermiddelen uitoefenen; zekere vervoermiddelen zijn sterker blootgesteld aan de hindernissen en vertragingen, die het slechte weer meebrengen, en de spoorwegen blijken veel beter er tegen bestand te zijn dan het wegverkeer en de scheepvaart.

Naar aanleiding van de maandelijksse schommelingen van de curven I en II, kan men ten slotte opmerken, dat de sociale onrusten, die een lange werkeloosheid veroorzaken, zich in het verloop van de buitenlandse handel getrouw afspiegelen, vooral wat de uitvoer betreft.

We kunnen thans de ontwikkeling van de buitenlandse handel van de B.L.E.U. verder beschouwen aan de hand van de grafieken I en II. We herhalen hier, dat we deze evolutie niet in alle omstandigheden kunnen nagaan en dat er geen sprake van kan zijn ons op het stand-

(5) Deze volume-indexcijfers hebben niets gemeen met de « hoeveelheidsindexcijfers », waarvan de bepaling op bladzijde 4 gegeven werd.

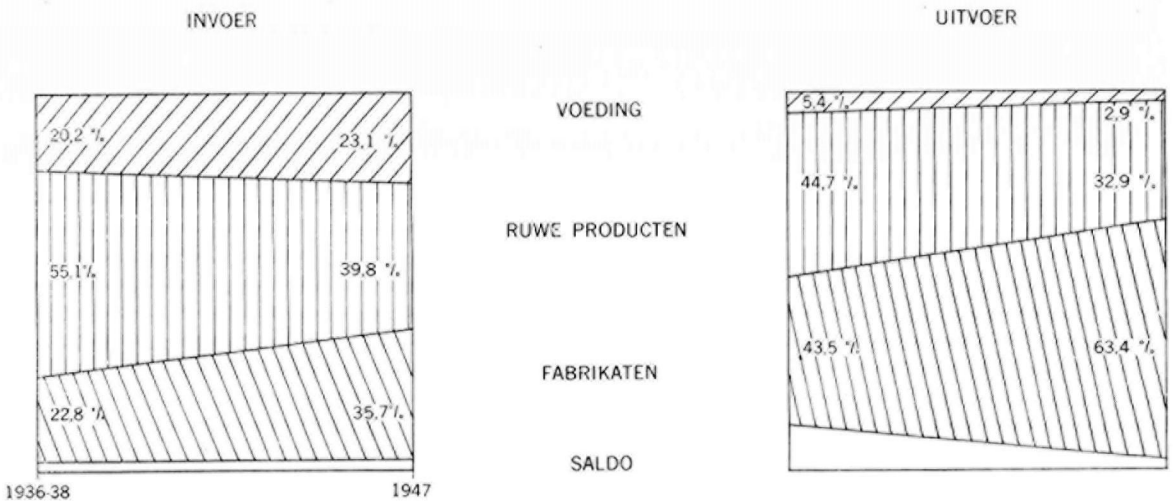
(6) Het stond heel anders met de *betalingsbalans*. Inderdaad, de balans wordt positief indien men niet alleen rekening houdt met de goederen, maar ook met de diensten (vreemdelingenverkeer, vervoer, verzekeringen, repatriëring van inkomsten en andere financiële operaties). Er valt nochtans op te merken, dat deze traditionele boni achteruitgaat sedert Kongo in 1960 onafhankelijk werd.

punt van de econoom te plaatsen, met een grondige studie van de « *netto-ruilvoet* » en van de « *werkelijke, financiële, institutionele en structurele factoren* », alsook van de structuur van de buitenlandse handel naar productie-, consumptie- en uitrustingsgoederen (7).

We zullen eerst stil blijven staan bij de toestand onmiddellijk na de tweede wereldoorlog. Het weer in gang zetten van de economie van de B.L.E.U. gaat gepaard met een volledige ommekeer, een breken met de traditie van lage lonen in de industrie. In zeer korte tijd wordt de B.L.E.U. inderdaad een gebied met hoge lonen en dit zal voortaan zo blijven. Dit nieuwe element, nog versterkt door de sociale lasten en de hoge prijs van het krediet, verplicht de uitvoerders tot hogere verkoopprijzen en geeft daarenboven binnen de grenzen aanleiding tot een algemeen stijgen van de prijzen en van de levensstandaard.

Zo waren in 1947 de drie *hoofdinvvoerposten* : de voedingswaren, voor 23,1 %, de grondstoffen, voor 39,8 %, en de fabrikaten, voor 35,7 %; in 1937-1938 waren deze percentages respectievelijk 20,2 %, 55,1 % en 22,8 %. In 1947 waren de percentages van dezelfde posten bij de *uitvoer* respectievelijk 2,9 %, tegen 5,4 % in 1937-1938, 32,9 % tegen 44,7 % en 63,4 % tegen 43,5 % in 1937-1938 (zie fig. 1).

COMMERCIELE BEWEGING 1936-38-1947 PER GROTE KATEGORIEËN VAN GOEDEREN.

Bron : *De Belgische Economie in 1947*.

« Ministerie van Economische Zaken en Middenstand », Brussel 1948, bladzijde 192.

Figuur 1.

Het handelsverkeer is bijgevolg, vergeleken met de vooroorlogse jaren, ten minste proportioneel toegenomen wat de afgewerkte producten betreft. Terzelfdertijd blijkt, zoals we hierna zullen zien, dat de handelsbetrekkingen met het buitenland, naargelang van de landen van herkomst of bestemming, belangrijke veranderingen hebben ondergaan.

De *invoer* toont, dat de B.L.E.U. dan in het algemeen veel meer beroep doet op de vreemde producten, want de binnenlandse productie heeft haar normaal peil nog niet bereikt en, zoals reeds gezegd, gaat de levensstandaard in stijgende lijn.

Zo was de B.L.E.U. b.v. vóór de oorlog eierexporteur. Maar in 1947 brengt het gebrek aan kippenvoeder en de hoge prijzen ervan een vertraging mee van de inlandse eierproductie.

(7) Voor een dergelijke studie, zie NATIONALE BANK VAN BELGIË, *Tijdschrift voor documentatie en voorlichting*, XXXIVe jaargang, deel II, n° 1, juli 1959.

Anderzijds blijft in 1947 de inlandse fruitmarkt goed voorzien, maar men stelt een stijgende vraag vast naar uitheemse vruchten. Daarentegen voert de B.L.E.U. veel minder brood- en andere granen, wijnen en alcohol in, alsook minder veevoederkoeken.

Het spreekt vanzelf, dat de massale aankopen in de dollarzone te wijten zijn aan het algemene gebrek aan levensmiddelen in Europa (8).

Wat de ruwe producten betreft, zijn de grote verschillen, die men aantreft, het gevolg van de ommekeer in de bevoorradingsbronnen van de steenkool. Vóór de oorlog waren inderdaad onze voornaamste leveranciers Duitsland, Nederland en het Verenigd Koninkrijk. Na het einde van de vijandelijkheden zijn Nederland en Groot-Brittannië van onze bevoorradingsmarkt verdwenen, terwijl de Verenigde Staten meer dan viermaal de uit Duitsland en Polen ingevoerde hoeveelheden leveren, d. i. meer dan 70 % van de kolenimport.

Andere totale ommekeer! De chemische grondstoffen, de kleurstoffen en de vuurvaste stenen, die vooral uit Duitsland kwamen, worden in 1947 voor een goed deel door de landen van de dollarzone geleverd.

Ten slotte zijn belangrijke wijzigingen in de aard van de ingevoerde fabrikaten ingetreden, zoals uit de volgende vergelijkende tabel blijkt.

	(Hoeveelheden in miljoenen ton.)	
	1936-1938	1947
Textielwaren	17,8	20,6
Kleding	11,7	17,2
Glas	17,4	19,6
Machines	51,8	113,8
Auto's, fietsen en andere voertuigen .	45,3	113,—
Lucht- en scheepvaart	21,7	45,3
Schoeisel	1,2	5,9

Bij de *export* stelt men, ten opzichte van de vooroorlogse jaren, de belangrijkste vermindering in de *voedingsmiddelen* vast bij de eieren, het fruit, de bakkerijproducten, het witloof, de groentenconserven; in de *ruwe producten* bij de steenkool, het ruw gietijzer, het ruw lood, het ruw katoen, de ruwe huiden; ten slotte in de *fabrikaten* bij de spoorwagens en machines, de oorlogs- en jachtgeweren en de patronen.

Vergeleken met 1936-1938 bestaat de toename bij de uitvoer, wat de *voedingswaren* betreft, vooral uit haring en andere levende, verse of bevrozen vis, peren en kersen, conservefruit, pootaardappelen; wat de *ruwe producten* betreft, vooral uit gezwingeld vlas, wol, kunstzijde; ten slotte wat de *afgewerkte producten* betreft, vooral uit wollen tapijten, weefsels, tafellinnen, weefstoelen, elektrische generators, onderdelen voor fietsen, fotopapier en boeken.

Het spreekt vanzelf, dat dergelijke wijzigingen in de internationale handel van de B.L.E.U. gepaard zijn gegaan met niet minder belangrijke veranderingen in de tabel van de leveranciers en de afnemers (*zie tabellen I en II*).

De tabellen I en II stellen de omvang van de veranderingen in het licht. Men kan ze als volgt samenvatten.

(8) De dollarzone omvat alle landen voor wie de betalingen van het overschot import-export moeten geschieden door middel van goud of van dollars; het zijn de Verenigde Staten, Canada, gans onafhankelijk Latijns-Amerika, Turkije, de Philippijnen en de Duitse Bondsrepubliek.

Bij de *invoer* nemen de Verenigde Staten de eerste plaats in, Frankrijk valt van de eerste op de tweede plaats terug, Nederland van de vierde op de vijfde; daarentegen gaat het Verenigd Koninkrijk van de vijfde plaats over naar de derde en Belgisch-Kongo van de zesde naar de vierde. Zoals te verwachten, bekleedt Duitsland, dat zich op de tweede plaats bevond, nog slechts een zeer bescheiden rang. Bovendien moeten onder de leveranciers, die in 1947 ten opzichte van 1936-1938 goed vooruit zijn gekomen, de volgende landen vermeld worden : Zweden, dat nu de zevende rang bekleedt in plaats van de twaalfde, Italië de zestiende rang in plaats van de tweeëntwintigste en Denemarken de dertiende in plaats van de drieëntwintigste.

Tabel I. — Invoer : Voornaamste landen van herkomst in 1936-1938 en 1947.

Rang.	Landen.	Waarde in miljoenen frank (1).				Rang in 1947.
		1936-1938	%	1947	%	
1	Frankrijk	3 217	13,3	9 698	11,3	2
2	Duitsland	2 750	11,4	2 395	2,8	9
3	U.S.A.	2 111	8,8	22 662	26,5	1
4	Nederland	2 095	8,7	5 022	5,9	5
5	Verenigd Koninkrijk	2 033	8,5	7 931	9,3	3
6	Belgisch-Kongo	1 911	7,8	6 238	7,3	4
7	Argentinië	1 302	5,4	2 864	3,4	8
8	Australië	836	3,4	2 106	2,5	10
9	Indië	733	3,—	1 581	1,8	15
10	U.S.S.R.	721	3,—	377	0,4	—
11	Canada	589	2,4	1 504	1,8	14
12	Zweden	436	1,8	2 942	13,4	7
13	Polen	378	1,6	244	10,3	—
14	Brazilië	336	1,4	2 015	12,4	11
15	Zwitserland	271	1,1	3 445	14,—	6
16	Finland	270	1,1	835	10,9	20
17	Noorwegen	244	1,—	838	10,9	19
18	Tsjechoslowakije	237	1,—	1 693	12,—	12
19	Mexico	176	0,7	299	10,3	—
20	Joegoslavië	168	0,7	76	1,—	23
21	Unie van Zuid-Afrika	168	0,7	590	10,7	16
22	Italië	164	0,6	1 101	1,3	13
23	Denemarken	126	0,5	7 578	1,9	22
24	Spanje	123	0,5	674	0,8	—
	Andere landen	2 828	11,6	6 931	8,1	—
		24 223	100	85 559	100	(2)

(1) « Ministerie van Economische Zaken en Middenstand », *De Belgische Economie in 1947*. Brussel, 1948, blz. 199.
(2) Portugal bekleedt de 17^e rang, Curaçao de 18^e, Iran de 21^e en Turkije de 24^e.

Bij de *uitvoer* is Nederland de eerste afnemer geworden van de B.L.E.U., en neemt de plaats in van Frankrijk, dat op de tweede rang terugvalt, gevolgd door het Verenigd Koninkrijk, dat ook een plaats inboet en op de derde rang, in plaats van op de tweede, komt te staan; deze twee landen hebben trouwens in zekere mate hun aankopen verminderd. Andere

landen verkeren in hetzelfde geval, b.v. de Verenigde Staten. Andere daarentegen hebben hun aankopen uitgebreid, zoals Zwitserland en Zweden. Ten slotte merkt men, dat Duitsland van de vierde naar de twaalfde rang achteruitgaat.

Tabel II. — Uitvoer : Voornaamste landen van bestemming in 1936-1938 en 1947.

Rang.	Landen.	Waarde in miljoenen frank (1).				Rang in 1947.
		1936-1938	%	1947	%	
1	Frankrijk	3 748	16,8	7 638	12,4	2
2	Verenigd Koninkrijk	3 104	13,9	6 055	9,9	3
3	Nederland	2 596	11,6	7 867	12,8	1
4	Duitsland	2 497	11,3	1 309	2,2	12
5	U.S.A.	1 641	7,4	2 711	4,4	6
6	Argentinië	743	3,3	1 856	3,—	10
7	Zweden	571	2,6	3 397	5,5	5
8	Zwitserland	565	2,5	4 558	7,5	4
9	U.S.S.R.	397	1,8	82	—	—
10	Indië	391	1,7	697	1,1	19
11	Belgisch-Kongo	344	1,5	1 442	2,3	11
12	Noorwegen	286	1,3	2 020	3,3	8
13	Polen	280	1,3	217	0,3	—
14	Italië	269	1,2	1 996	3,2	9
15	Brazilië	255	1,1	979	1,5	17
16	Egypte	254	1,1	1 187	1,9	14
17	Unie van Zuid-Afrika	253	1,1	1 229	2,—	13
18	Finland	223	1,—	1 091	1,8	16
19	Canada	211	0,9	477	0,8	24
20	Spanje	210	0,9	546	0,9	23
21	Portugal	180	0,8	860	1,4	18
22	Tsjechoslowakije	161	0,7	1 092	1,8	15
23	IJsland	150	0,7	465	0,8	26
24	Denemarken	132	0,6	2 139	3,5	7
25	Australië	108	0,5	576	0,9	22
	Andere landen	2 742	12,3	9 169	14,9	—
		22 311	100	61 655	100	(2)

(1) « Ministerie van Economische Zaken en Middenstand », *De Belgische Economie in 1947*. Brussel, 1948, blz. 200.

(2) China bekleedt de 20^e rang, Israël de 21^e, Hong-Kong de 25^e en Griekenland de 27^e.

Laat ons thans in grote trekken de studie hervatten van de buitenlandse handel van de B.L.E.U. aan de hand van de grafieken I en II van blad 49; we zullen daarbij wat langer verpozen bij de toestand, die door de statistieken voor 1962 in het licht wordt gesteld.

Het jaar 1951 laat een maximum op de voorgrond treden, zowel wat de waarde als het volume betreft; het is een gevolg van de algemene *boom* door de Korea-oorlog verwekt. De invoer blijft daarbij gedurende een aantal maanden merkkelijk lager dan de uitvoer en de B.L.E.U. geniet op dat ogenblik van de gunstigste handelsbalans van de ganse hier beschouwde periode.

1952. Dit maximum houdt aan gedurende de eerste maanden, vooral in waarde. Maar er treedt dan een sterke inkrimping op, die geleidelijk toeneemt van april tot juni; het is de aanvang van de eerste der twee grote « inzinkingen », die de algemene curve van 1951-1962 kenmerkt. Daar deze inzinking niet beïnvloed wordt door de gewoonlijk optredende wederopleving van de maand oktober, moet men besluiten, dat het handelsverkeer van de B.L.E.U. door een algemene daling wordt getroffen, die vooral in de uitvoer wordt gevoeld.

Vergeleken met 1951 is er een vermindering van de uitgevoerde hoeveelheden. Ten slotte wordt het overschot van de handelsbalans geleidelijk negatief.

1953. Men merkt een langzame normalisering van de Koreaanse *boom*. De strekking blijft echter in de grond expansionistisch, maar met scherpe conjuncturele reacties, zowel met dalende als met stijgende bewegingen der prijzen, wegens de belangrijke rol, die door de ijzerindustrie wordt gespeeld.

Hoewel de handelsbalans gunstig blijft, dient toch opgemerkt, dat er afwijkingen bestaan tussen de hoeveelheden en de waarden : al komt er vooruitgang in de geruilde hoeveelheden, er is integendeel regressie en ten minste stilstand in de waarden, nog meer in de uitvoer dan in de invoer.

1954. Vergeleken met 1953, d. i. het vergelijkingsjaar voor de berekening der indexcijfers, waren de volume-indexcijfers van de export en de import respectievelijk 110 en 109, wat een bevredigende wederopleving aanduidt. Een diepe inzinking is merkbaar in februari (invloed van het weer).

1955. De zich sedert 1953 aftekenende wederopleving houdt aan en breidt zich uit; dit verwekt in de curve van 1951-1962 het tweede « toppunt », ten minste in volume. Vergeleken met 1953 bereiken de indexcijfers van de uitvoer en de invoer respectievelijk 127 en 122; vergeleken met 1954, 117 en 111. Wat de export van de B.L.E.U. betreft, ze heeft, zowel in waarde als in hoeveelheid, een ontwikkeling meegemaakt, die weliswaar werd beïnvloed door de gunstige wereldconjunctuur, maar in geringere mate dan deze laatste. In ieder geval heeft zich in 1955 het tegenovergestelde voorgedaan van wat de aanvang van de expansie-curve in de richting van het tweede grote « toppunt » gekarakteriseerd had, n.l. een vluggere uitbreiding van de invoer dan de uitvoer.

1956. In dit jaar worden nieuwe records geslagen, waardoor het tweede « toppunt » van de evolutie-curve ontstaat. Zowel voor de uitvoer als voor de invoer bereiken de index-cijfers 136. Maar vergeleken met 1955 zijn deze index-cijfers respectievelijk 107 en 111. De aandacht dient ook gevestigd op de uiteenlopende richtingen van de invoer en van de uitvoer, samengaande met het begin van een minder gunstig uitzicht van de handelsbalans in de loop van het tweede halfjaar. Inderdaad, ten gevolge van de Suezcrisis kent de invoer een sterke toename, die haar oorsprong vindt in een conjuncturele vermeerdering van de binnenlandse vraag.

1957. Reeds in het eerste halfjaar bespeurt men de aanvang van de tweede grote « inzinking » van de curve. Daarenboven blijft na de gewone verslapping in de zomer en een staking in de metaalnijverheid, de wederopleving geheel weg. Het volume-indexcijfer wijst zelfs, vergeleken met 1956, een achteruitgang aan van 2 % in de uitvoer. De invoer neemt integendeel met 4,7 % toe, zodat het deficiet van de handelsbalans zich thans duidelijk aftekent.

1958. In dit jaar wordt de bodem van de tweede « inzinking » bereikt : in augustus zakt de buitenlandse handel van de B.L.E.U. tot haar laagste peil in de periode 1956-1962. De daling is algemeen in de invoer en in de uitvoer. Toch treedt er op het einde van het jaar een herleving op onder de invloed van het Verdrag van Rome, waarbij de E.E.G. tot stand komt.

1959. De wederopleving van de buitenlandse handel uit zich thans met kracht, onderbroken door pozen, die echter van korte duur zijn. Maar het economisch herstel van de wereldhandel brengt voor de invoer een grotere expansie mee dan voor de uitvoer. Hoe het ook zij, de toepassing in juni van de eerste bepalingen van het Verdrag van Rome, d.w.z. 10 % vrijstelling op de tolrechten, brengt onbetwistbaar een verbetering mee van de conjunctuur.

1960 is een jaar van hoge conjunctuur : 80 % van de toename van de uitvoer is het gevolg van de vermeerdering van de verkoop van de B.L.E.U. aan de andere E.E.G.-landen. Het tot stand brengen van de gemeenschap heeft automatisch een buitengewone uitbreiding veroorzaakt van de Belgisch-Luxemburgse afzetmarkt in het Europa der Zes, maar daarentegen een inkrimpen van de zendingen naar Kongo en de Verenigde Staten. Niettemin groeit het deficit van de handelsbalans nog steeds ten opzichte van het jaar 1959, want in waarde heeft de invoer in sterkere mate toegenomen dan de uitvoer, hoewel dit in hoeveelheid het precies het tegenovergestelde is.

1961. De werkstakingen, van december 1960 tot januari 1961, oefenden een ongunstige invloed uit op de buitenlandse handel. Ze veroorzaakten een plotse en diepe inzinking, vooral van de uitvoer, want het neerleggen van de arbeid laat zich in veel geringere wijze merken in de invoer. Weliswaar laat de gunstige invloed van de Gemeenschappelijke Markt zich gedurende de overige maanden verder gelden, maar het ritme van de sterke groei van de uitvoer vertraagt.

1962. Na de vertraging in 1961 brengt het jaar 1962 opnieuw betere omstandigheden mee; het handelsverkeer bereikt zelfs een peil, dat het vroeger nooit heeft gekend, nl. een waarde van 442 miljard frank tegen 406 in 1961 en 386 in 1960.

Dit herstel komt beter tot uiting in de uitvoer dan in de invoer. De uitvoer stijgt inderdaad van 196 miljard in 1961 tot 216 miljard, terwijl de invoer van 211 tot 227 miljard opschuift.

Men moet echter het negatief overschot van de handelsbalans niet vergeten : het bereikte inderdaad in 1961 het recordcijfer van 15 miljard en in 1962 nog steeds 12 miljard.

In de handelsverkeerstructuur kan men maar weinig verandering aanstippen, indien men ze vergelijkt met die der vorige jaren. Bij de uitvoer wordt de eerste plaats nog steeds ingenomen door de metaalwaren, maar met een lichte vermindering. Verder, maar op een zekere afstand, komen dan de textielwaren en de machines. Bij de invoer bestaat de hoofdpoot uit minerale waren, gevolgd door de metalen en de textiliën.

De geografische spreiding van dit handelsverkeer zal het onderwerp zijn van hoofdstuk II. We kunnen echter nu reeds de aandacht vestigen op het grote aandeel van onze E.E.G.-partners in onze buitenlandse handel : het overtreft 50 % zowel in de uitvoer als in de invoer, terwijl in 1938 hun aandeel slechts 40 % bedroeg.

HOOFDSTUK II.

DE GEOGRAFISCHE VERSPREIDING
VAN HET HANDELSVERKEER.

A. — DE KAART VAN DE GLOBALE IN- EN UITVOER.

1. Het opmaken van de kaart.

Men heeft de totale waarde van de in- en uitvoer per land van herkomst en van bestemming voorgesteld bij middel van parallelepipedica met evenredig volume, op een kaartondergrond, die de staatkundige onderverdelingen van de wereld weergeeft.

De invoer wordt met rood aangeduid, de uitvoer met purper. Aan de waarden onder 80 miljoen, die niet in volume uitgedrukt kunnen worden, beantwoorden parallelogrammen met dezelfde kleuren.

De grondkleuren groeperen de landen naar de geografische lijsten der officiële statistieken; de landen waarvan de naam niet op de kaart voorkomt, kunnen worden teruggevonden dank zij een nummering en een daarna verwijzende lijst, die bij de legende is gevoegd.

2. Toelichting bij de kaart.

De kaart verraadt bij de eerste oogslag het bestaan van een aantal landen, die tegelijkertijd onze belangrijkste leveranciers en afnemers zijn.

Aan het hoofd ervan staan gans duidelijk de E.E.-G.-partners. De grondige studie van deze toestand zal gedaan worden ter gelegenheid van de verklaring van de volgende kaart: de structuur van het handelsverkeer. Maar hoofdzaak is hier erop te wijzen, dat deze landen voor de helft in de totale invoer en nagenoeg voor 57 % in de uitvoer van B.L.E.U. tussenkomen. De andere helft van de Belgisch-Luxemburgse buitenlandse handel wordt dus praktisch onder de andere landen verdeeld.

Laat ons dadelijk opmerken, dat sedert de versnelde toepassing van het Verdrag van Rome, de E.E.G.-blok niet opgehouden heeft een steeds groter aandeel te nemen, terwijl voor de andere landen een geleidelijke vermindering is opgetreden. Toch behouden enkele van deze laatste een betrekkelijk belangrijke plaats. Het zijn vooreerst de landen van de Europese Vrijhandelsassociatie (E.V.A.) — met het Verenigd Koninkrijk aan het hoofd — waarvan het aandeel in de buitenlandse handel van de B.L.E.U. in 1962 1/3 van de invoer en 1/4 van de uitvoer in de E.E.G. vertegenwoordigen. Wat het totaal aandeel van de buitenlandse handel in de E.E.G. en de E.V.A. te zamen tot 2/3 doet stijgen voor de import (69,1 %) en tot 3/4 (76,4 %) voor de export.

Van het overige komt het grootste deel toe aan Amerika met 1/6 (15,5 %) voor de invoer en 1/7 (13,8 %) voor de uitvoer; dit deel is als volgt verdeeld voor de invoer en de uitvoer: 3/4 voor Noord-Amerika, in hoofdzaak de Verenigde Staten (9,9 en 9,6 %), en 1/4 voor Latijns-Amerika (9), in hoofdzaak Brazilië (0,6 en 0,5 %) en Argentinië (1,5 en 0,4 %).

(9) D.i. Zuid- en Midden-Amerika.

Ten slotte blijft een gering overschot over voor de overige landen van West- en Midden-Europa, Oost-Europa, Afrika — waaronder Kongo-Leopoldstad —, Azië en Oceanië, zoals hieronder in tabel III aangeduid.

Tabel III. — Overschotten van invoer en uitvoer.

Gebieden en landen.	Invoer.	Uitvoer.
Andere landen van West- en Midden-Europa	2,0 %	3,1 %
Oost-Europa	2,2 %	2,0 %
Afrika	7,8 %	4,0 %
Kongo-Leopoldstad	3,9 %	1,0 %
Unie van Zuid-Afrika	1,2 %	0,5 %
Andere landen	2,7 %	2,5 %
Azië	5,5 %	4,7 %
Irak	1,1 %	—
Japan	0,8 %	0,5 %
Iran	0,7 %	0,3 %
Andere landen	2,9 %	3,9 %
Oceanië	2,0 %	0,5 %

Het is bijzonder belangrijk in grote trekken de ontwikkeling aan te geven van de buitenlandse handel van de B.L.E.U. van 1950 tot 1962 op grond van de boven aangestipte geografische onderverdelingen.

De buitengewone rol van de E.E.G. werd reeds vermeld. We leggen hier nog de nadruk op de stijgende neiging, die de import vertoont uit de E.E.G.-landen, terwijl het aandeel van de andere gebieden niet opgehouden heeft te verminderen. Dezelfde opmerking kan gemaakt worden voor de export, t.w. een aanhoudend toenemen van het aandeel van de E.E.G.-landen, met een vlugger tempo sedert de toepassing van het Verdrag van Rome en, vergeleken met 1950, een daarmee samengaand inkrimpen van het belang der andere gebieden; alleen de Belgisch-Luxemburgse uitvoer naar Noord-Amerika vertoont vooruitgang.

Een grondiger ontleding van deze ontwikkeling ondernemen we verder ter gelegenheid van de verklaring der kaart van de structuur van het handelsverkeer.

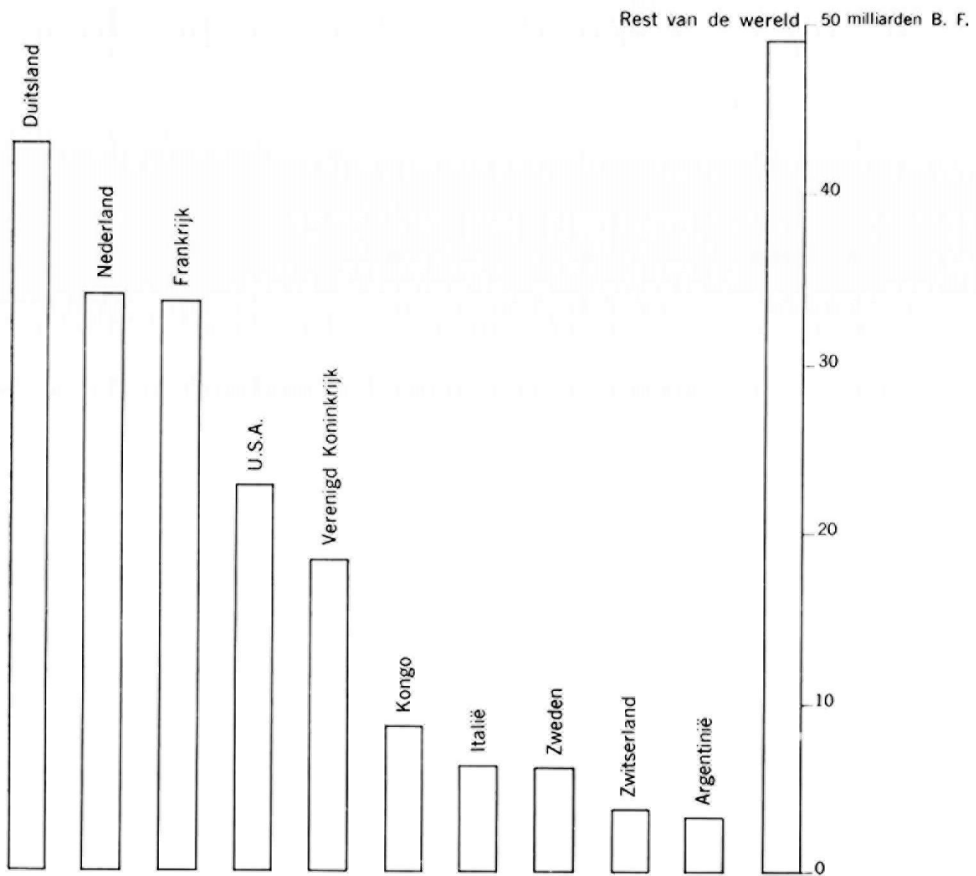
Als besluit geven de tabellen IV en V een algemeen overzicht van de *voornaamste leveranciers en afnemers* van de B.L.E.U. in 1962.

Onder de voornaamste *leveranciers* kan men, gerangschikt volgens hun belang, de volgende landen vernoemen: de Duitse Bondsrepubliek, die de eerste plaats inneemt, met 18,7 %, d.i. bijna 1/5 van het totaal der aankopen van de B.L.E.U. in het buitenland en dit voor een waarde van 42,6 miljard; vervolgens op de tweede en derde rang, nagenoeg *ex-aequo*, Nederland en Frankrijk met 14,8 % en 14,6 % — d.i. 1/6 — en respectievelijk 33,7 en 32,2 miljard; de Verenigde Staten (4de rang) met 9,9 % — d.i. 1/10 — en 22,7 miljard; het Verenigd Koninkrijk (5de rang) met 8,1 % — d.i. 1/12 — en 18,4 miljard; Kongo-Leopoldstad

(6de rang) met 3,9 % — d.i. 1/25 — en 9,1 miljard; Italië (7de rang) met 2,9 % — d.i. 1/30 — en 6,7 miljard; Zweden (8ste rang) met 2,6 % en 6 miljard; Zwitserland (9de rang) met 1,7 % en 3,8 miljard; Argentinië (10de rang) met 1,5 % en 3,5 miljard (zie fig. 2).

Voor de overige landen, zie tabel IV.

BELANGRIJKSTE LEVERANCIERS 1962.

Figuur 2.

De tien voornaamste *klanten* zijn de volgende : Nederland, op verre na de belangrijkste afnemer, met 22,8 %, d.i. iets minder dan 1/4 van het totaal van de aankopen van de B.L.E.U. in het buitenland, voor een waarde van 49,3 miljard; vervolgens de Duitse Bonds-

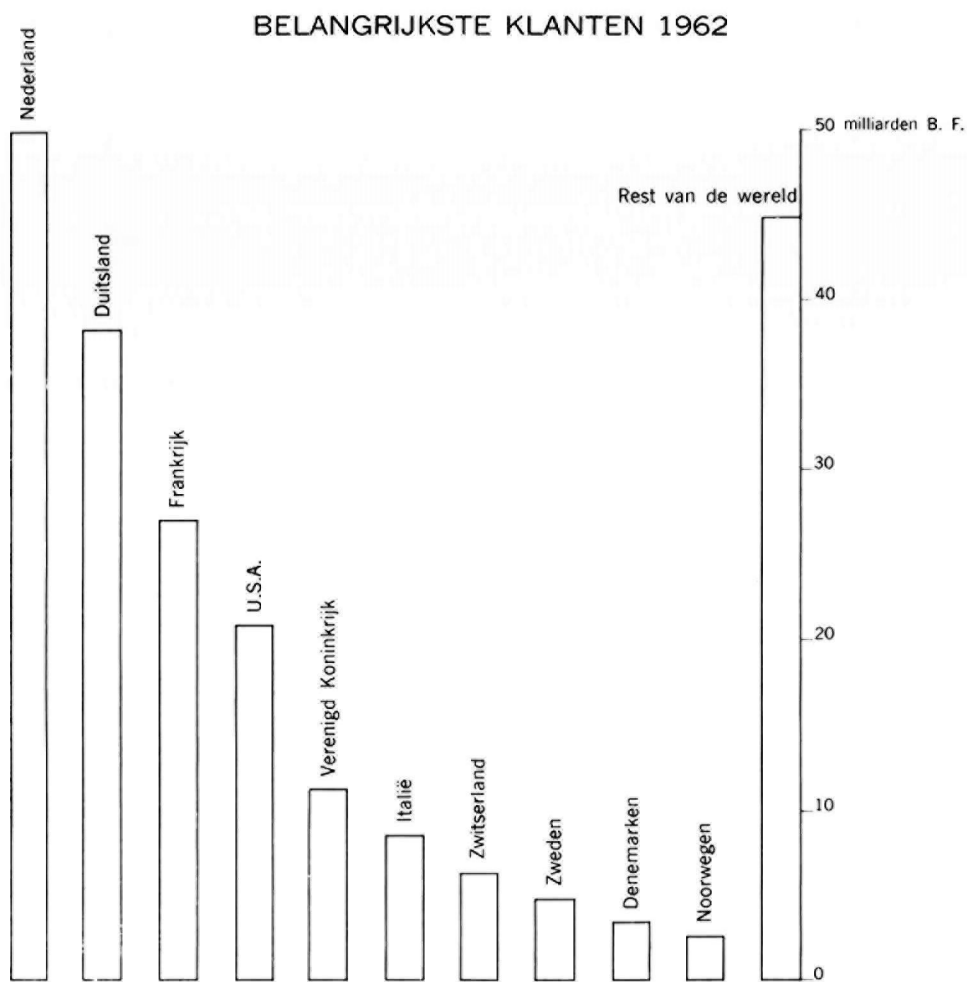
republiek met 17,4 % — d.i. 1/6 — en 38,2 miljard (2de rang), Frankrijk met 12,4 % — d.i. 1/8 — en 26,8 miljard (3de rang), de Verenigde Staten met 9,6 % — d.i. 1/10 — en 20,7 miljard (4de rang), het Verenigd Koninkrijk met 5 % — d.i. 1/20 — en 10,8 miljard (5de rang), Italië met 4 % — d.i. 1/25 — en 8,6 miljard (6de rang); Zwitserland met 3 %

Tabel IV. — Invoer in 1962 : Voornaamste landen van herkomst.

Landen.	Waarde in miljoenen frank.	
	1962	%
1. West-Duitsland	42 565	18,7
2. Nederland	33 665	14,8
3. Frankrijk	33 246	14,6
4. Verenigde Staten	22 553	9,9
5. Verenigd Koninkrijk	18 353	8,1
6. Kongo (Leopoldstad)	8 968	} 4,0
Ruanda-Burundi	198	
7. Italië	6 718	2,9
8. Zweden	6 005	2,6
9. Zwitserland	3 829	1,7
10. Argentinië	3 510	1,5
11. Australië	2 921	1,3
12. Unie van Zuid-Afrika	2 656	1,2
13. Irak	2 603	1,1
14. Canada	2 588	1,1
15. U.S.S.R.	2 297	1,0
16. Finland	2 002	0,9
17. Japan	1 715	0,8
18. Iran	1 603	0,7
19. Nieuw-Zeeland	1 502	0,6
20. Peru	1 432	0,6
21. Brazilië	1 381	0,6
22. Venezuela	1 243	0,5
23. Spanje	1 122	0,5
24. Pakistan	1 105	0,5
25. Koweit	1 040	0,4
26. Oostenrijk	1 020	0,4
Overige landen	—	8,9
	227 790	100

— d.i. 1/33 — en 6,5 miljard (7de rang); Zweden met 2,3 % — d.i. 1/50 — en 4,9 miljard (8ste rang); Denemarken met 1,7 % — d.i. 1/60 — en 3,7 miljard (9de rang); Noorwegen met 1,1 % — d.i. 1/100 — en 2,3 miljard (10de rang) (zie fig. 3).

Voor de overige landen, zie tabel V.

Figuur 3.

Tabel V. — Uitvoer in 1962 : Voornaamste landen van bestemming.

Landen.	Waarde in miljoenen frank.	
	1962	%
1. Nederland	49 308	22,8
2. West-Duitsland	38 183	17,7
3. Frankrijk	26 823	12,4
4. Verenigde Staten	20 695	9,6
5. Verenigd Koninkrijk	10 806	5,0
6. Italië	8 603	4,0
7. Zwitserland	6 485	3,0
8. Zweden	4 910	2,3
9. Denemarken	3 703	1,7
10. Noorwegen	2 319	1,2
11. Kongo (Leopoldstad)	2 262	} 1,1
Ruanda-Burundi	248	
12. Canada	2 159	1,0
13. Spanje	2 058	1,0
14. Oostenrijk	1 697	0,8
15. Griekenland	1 464	0,7
16. Finland	1 410	0,6
17. U.S.S.R.	1 279	0,6
18. Japan	1 188	0,5
19. Venezuela	1 182	0,5
20. Liberia	1 117	0,5
21. Portugal	1 081	0,5
22. Brazilië	1 070	0,5
23. Unie van Zuid-Afrika	1 049	0,5
24. Tsjechoslowakije	1 018	0,5
25. Hong-Kong	980	0,5
26. Ierland	924	0,4
27. Argentinië	905	0,4
28. Australië	813	0,4
29. Indië	778	0,3
30. Oost-Duitsland	695	0,3
31. Iran	686	0,3
32. Israël	677	0,3
33. Libanon	656	0,3
34. Peru	619	0,3
Overige landen	—	7,3
	216 179	100

3. Aandeel van de B.L.E.U. in de buitenlandse handel van zekere landen.

Tabel VI.

Landen.	In miljarden Belgische frank.					
	Totaal (1).		Aandeel van de B.L.E.U. (2).		In %.	
	Invoer.	Uitvoer.	Invoer.	Uitvoer.	Invoer.	Uitvoer.
Nederland	260	228	49	34	18,84	14,91
Frankrijk	374	366	27	33	7,21	9,01
Duitse Bondsrepubliek .	611	660	38	43	6,21	6,51
Italië	301	232	9	7	2,99	3,01
Verenigd Koninkrijk (3) .	604	528	11	18	1,82	3,40
Verenigde Staten	813	1 063	21	23	2,58	2,16

(1) Bron : *Statistisch Jaarboek voor België*, deel 83, 1962.
(2) Bron : *Maandelijks Bulletin over de Buitenlandse Handel van de B.L.E.U.*, december 1962.
(3) Het betreft de algemene handel voor het Verenigd Koninkrijk; voor de andere landen, de bijzondere handel.

Daar men beroep heeft moeten doen op bronnen van onderscheiden aard, geeft deze tabel slechts bij benadering het aandeel aan van de B.L.E.U. in de buitenlandse handel van onze nabuurstaten en partners van de Gemeenschappelijke Markt, alsook van het Verenigd Koninkrijk en van de Verenigde Staten.

Voor de Duitse Bondsrepubliek, Italië en bijna ook voor de Verenigde Staten bestaat er overeenstemming in de percentages van de invoer en de uitvoer. Voor Nederland neemt de invoer de overhand, voor Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk daarentegen de uitvoer.

B. — DE KAART VAN DE STRUCTUUR VAN HET HANDELSVERKEER.

1. Het opmaken van de kaart.

De in- en uitvoer van de Europese landen en de voornaamste niet-Europese klanten en leveranciers worden bestudeerd per goederengroep. De groepen werden samengesteld op grond van de type-classificatie, die in de internationale handel in gebruik is.

Deze groepen zijn :

0. Levende dieren en voedingswaren;
1. Dranken en tabak;
2. Grondstoffen, met uitzondering van minerale brandstoffen;
3. Minerale brandstoffen, smeermiddelen en soortgelijke producten;
4. Vetten en oliën van dierlijke en plantaardige oorsprong (niet voorgesteld);
5. Chemische producten;
6. Fabrikaten (leder en huiden; rubber, hout en kurk; papier en karton; garen en weefsels; fabrikaten van minerale stoffen andere dan metaal, gietijzer, ijzer, staal; non-ferrometalen; metaalwaren);

7. Machines en vervoermaterieel;
8. Diverse fabrikaten (sanitaire en hygiënische artikelen, verwarmings- en verlichtingstoestellen, meubelen, reisartikelen, kleding, schoeisel, apparaten voor wetenschappelijk gebruik, voor foto- en cinematografie; uurwerken);
9. Goederen niet elders gerangschikt.

De parallelepiped, waarvan de volumes evenredig zijn met de globale waarde van de invoer en van de uitvoer, zijn — voor zo verre de duidelijkheid van de tekening het toelaat — in gekleurde stroken onderverdeeld, waarvan de volumes op hun beurt evenredig zijn met het aandeel van elke goederengroep. De weggelaten hoeveelheden zijn opgenomen onder de benaming: goederen niet elders gerangschikt. Op deze wijze komen vooral de goederengroepen goed uit, die het meest betekenis hebben voor de handel van de B.L.E.U.

2. Toelichting bij de kaart.

a) *De hoofdkenmerken en de ontwikkeling van de structuur van het handelsverkeer.*

De statistieken voor 1962 laten blijken, dat bij de *invoer* vier secties voor een twintigtal producten de helft van de ingevoerde waren omvatten, t.w. de minerale producten (15 %), machines en toestellen (13,5 %), onedele metalen (12 %) en textielwaren (1,2 %). Meer bepaald dient nadruk gelegd op de betekenis van de aankopen van machines en andere uitrustingen, wat een gunstige neiging aanduidt tot de vernieuwing en de uitbreiding van de industriële uitrusting.

Op de vooravond van de laatste oorlog (in 1937-1938) totaliseerden zes secties ongeveer 80 % van de invoer: producten van het plantenrijk (25 %), minerale producten (21 %), levende dieren en producten van het dierenrijk (12,5 %), metalen (11 %), machines (5 %) en voedingswaren (5 %).

Men kan dus een onveranderde toestand waarnemen voor de metalen, een vermindering voor de minerale producten en een toename voor de machines.

In 1962 totaliseerden bij de *uitvoer* drie secties nagenoeg 60 %, t.w.: metalen en metaalwaren (31 %), textielwaren (16 %), machines en toestellen (10 %). Om 80 % te bereiken, zou men er de volgende producten moeten bijvoegen: chemische producten (7 %), vervoermaterieel (6 %), minerale producten (5 %) en diamanten (5 %).

In 1937-1938 was 80 % over de volgende acht secties verdeeld: metalen (28 %), minerale producten (11,5 %), textielwaren (10,5 %), levende dieren en producten van het dierenrijk (9 %), producten van het plantenrijk (8,5 %), chemische producten (6,5 %), machines en mechanische toestellen (5,5 %).

Bijgevolg is bij de uitvoer ook in 1962 de toestand onveranderd voor de onedele metalen, maar daarentegen is er vermindering voor de minerale producten wegens het afnemen van de steenkoolproductie.

b) *Verspreiding per land van bestemming en per land van herkomst naar de onderscheiden goederengroepen.*

We zullen hier bij voorkeur de verspreiding van onze buitenlandse handel nagaan naar de onderscheiden goederengroepen voor ieder Europees land en voor de voornaamste niet-Europese afnemers en leveranciers.

Onze aankopen in de Duitse Bondsrepubliek bestaan vooral in machines en vervoermaterieel (18 507), fabrikaten (8 320) en minerale brandstoffen (6 583); we verkopen er vooral fabrikaten (21 003) en machines en vervoermaterieel (5 192) (10).

(10) De cijfers tussen haakjes geven de waarde aan in miljoenen frank voor iedere goederengroep.

In *Frankrijk* kopen we vooral machines en vervoermaterieel (8 659), fabrikaten (7 896), grondstoffen met uitzondering van minerale brandstoffen (7 096) en chemische producten (3 534); we verkopen er fabrikaten (13 074), machines en vervoermaterieel (3 335) en grondstoffen, met uitzondering van minerale grondstoffen (2 807).

Nederland levert ons hoofdzakelijk fabrikaten (8 499), machines en vervoermaterieel (6 416), levende dieren en voedingswaren (5 307) en minerale brandstoffen en soortgelijke producten (4 107); wij exporteren er fabrikaten (21 253), machines en vervoermaterieel (12 518) en diverse fabrikaten (5 117).

Italië verkoopt ons vooral machines en vervoermaterieel (2 375), fabrikaten (1 359), diverse fabrikaten (1 153) en voedingswaren (874).

Uit het *Verenigd Koninkrijk* betrekken we vooral fabrikaten (7 941), machines en vervoermaterieel (5 265) en grondstoffen met uitzondering van minerale brandstoffen (2 019) en we verkopen er dezelfde goederengroepen (resp. voor 4 402, 1 493 en 1 795).

Zweden verkoopt ons grondstoffen met uitzondering van minerale brandstoffen (3 411), machines en vervoermaterieel (1 293) en fabrikaten (628) en we verkopen er vooral machines en vervoermaterieel.

Uit *Zwitserland* voeren we hoofdzakelijk machines en vervoermaterieel (1 428), chemische producten (757), fabrikaten (721) en diverse fabrikaten (594) in en we voeren er fabrikaten (2 883), machines en vervoermaterieel (945) en minerale brandstoffen (997) uit.

Levende dieren en voedingswaren vormen het belangrijkste deel van onze invoer uit Ierland (49), Denemarken (322), Portugal (229), Spanje (715), Joegoslavië (151), Polen (290), Tsjechoslowakije (172) en Roemenië (140). Vermelden we nog de invoer van tabak uit Griekenland (57), van grondstoffen, met uitzondering van minerale brandstoffen, uit Finland (1 152), Turkije (481), U.S.S.R. (1 070) en Bulgarije (67), van fabrikaten uit Noorwegen (510), Oostenrijk (586), Oost-Duitsland (388) en Hongarije (62) en van machines en vervoermaterieel uit IJsland (10). Naar Polen voeren we vooral grondstoffen uit, met uitzondering van brandstoffen (141); naar IJsland (17) en U.S.S.R. (555), chemische producten; naar Ierland (323), Noorwegen (1 333), Finland (756), Denemarken (2 328), Portugal (628), Spanje (1 306), Oostenrijk (633), Griekenland (880), Turkije (334), Tsjechoslowakije (552), Hongarije (196), Roemenië (169) en Bulgarije (204), fabrikaten; naar Joegoslavië (103) en Oost-Duitsland (307) machines en vervoermaterieel.

Onder de niet-Europese landen moeten we vooral Kongo (Leopoldstad) aanstippen, vanwaar we vooral de volgende goederen invoeren, gerangschikt naar hun betekenis: half-fabrikaten (7 000) en grondstoffen, met uitzondering van minerale brandstoffen (1 405); we voeren er uit: half-fabrikaten (783), machines en vervoermaterieel (701) en levende dieren en voedingswaren (256).

Uit *Zuid-Afrika* komen half-fabrikaten (1 254), grondstoffen met uitzondering van minerale brandstoffen (1 204) en voedingswaren (326); we verkopen er half-fabrikaten (472), machines en vervoermaterieel (201).

De *Verenigde Staten* leveren ons hoofdzakelijk machines en vervoermaterieel (8 248), voedingswaren (4 729) en grondstoffen, met uitzondering van minerale brandstoffen (2 817); wij leveren er vooral fabrikaten (15 701).

Canada voert naar de B.L.E.U. grondstoffen uit met uitzondering van minerale brandstoffen (885), alsook voedingswaren (794) en fabrikaten (510). Uit de B.L.E.U. voert het vooral fabrikaten in (1 622).

Venezuela stuurt ons minerale brandstoffen (1 184) en wij zenden fabrikaten (900)

Wat *Brazilië* betreft, bestaat onze invoer uit voedingswaren (741) en grondstoffen, met uitzondering van minerale brandstoffen (507); onze uitvoer betreft insgelijks grondstoffen (125).

Uit *Argentinië* ontvangen we voedingswaren (2 330) en grondstoffen (1 068) en we voeren naar dit land fabrikaten (402), machines en vervoermaterieel (427), levende dieren en voedingswaren (127) uit.

Ten slotte betrekken we uit *Australië* grondstoffen (2 767) en sturen fabrikaten (577).

* * *

We hebben het nuttig geacht, als *bijvoegsel* bij deze Toelichting, een meer uitgebreide studie te geven over de oorsprong en de bestemming van de goederen, op grond van *onuitgegeven tabellen*, die volgens de gebruikelijke internationale rangschikking werden opgemaakt (zie blz. 29 à 36).

HOOFDSTUK III.

VERVOERMIDDELEN.

1. Het opmaken van de kaart.

Voor ieder der Europese landen wordt de *globale tonnage* van de invoer en van de uitvoer door twee rechthoeken met evenredige oppervlakte voorgesteld. Binnen deze rechthoeken wordt dan de globale tonnage over de onderscheiden vervoermiddelen verdeeld door middel van verschillend gekleurde onderverdelingen, t.t.z. over zee, binnenscheepvaart, spoorweg, andere vervoermiddelen (wegverkeer, luchtvaart).

De bijgevoegde grafiek herneemt dezelfde gegevens voor de ganse wereld, alsook de doorvoerhandel met en zonder overlading.

2. Toelichting bij de kaart.

Een eerste vaststelling is, dat de tonnage van de invoer die van de uitvoer ver overtreft (resp. 68 835 821 ton en 37 298 077 ton). Bij de invoer heeft de *over zee* vervoerde tonnage (23 312 857 ton) verreweg de meeste betekenis; daarentegen verzekeren de *kanalen* en de *bevaarbare waterlopen* de grootste tonnages bij de uitvoer. In ieder geval bewijst het vervoer te water de grootste diensten. Dit is zonder twijfel toe te schrijven aan het feit, dat de buitenlandse handel van de B.L.E.U. in hoofdzaak zware goederen ruilt.

Een bevestiging daarvan vindt men in de toename van het goederenverkeer in de Belgische havens (11).

Bij de aanvoer over zee verdubbelde de tonnage vergeleken met 1937 en nam met 121 % toe ten opzichte van 1950. Drie vierden van deze tonnage worden aangevoerd door schepen, die onder West-Duitse (16,6 %), Engelse (15,9 %), Nederlandse (13,2 %), Noorweegse (11,9 %), Zweedse (8,5 %), Franse (6,2 %) en Belgische (5 %) vlag varen. Het grootste deel van het globaal verkeer bij de aanvoer, d.i. ongeveer drie vierden van het geheel, omvat drie goederengroepen, n.l. minerale oliën, erts en granen.

Bij de afvoer over zee stelt men in 1962 een lichte toename vast. Ze omvat vooral stukgoederen en ijzer- en staalproducten; het overige bestaat uit meststoffen, steenkool, cokes en chemische en industriële producten.

Wat de per *spoorweg* vervoerde tonnages betreft, ze overtreffen bij de invoer de tonnages van het *weg-* en *luchtverkeer*. Bij de uitvoer is dit wat anders, aangezien het *weg-* en het *spoorwegverkeer* hier op gelijke voet staan.

De *doorvoer* met overlading geschiedt vooral te water, met een uitgesproken overwicht voor de zeevaart. Daarentegen hebben de spoorwegen de overhand bij de doorvoer zonder overlading. Anderzijds is het belang van het globale volume van de doorvoerhandel in de B.L.E.U. te danken aan de rol, die de twee landen spelen als draaischijf van het Europees verkeer. De internationale transport, gericht naar of komende van de Europese randstaten grijpt hoofdzakelijk plaats over zee. Dit is het geval voor het Verenigd Koninkrijk, de Scandinavische

(11) In 1962 liepen alleen te Antwerpen 18 000 zeeschepen binnen.

landen, de U.S.S.R. en de overige landen van Oost-Europa. Op te merken valt echter bij de import de grote betekenis van het wegverkeer voor onze handelsbetrekkingen met Italië, Oostenrijk, Tsjechoslowakije en Spanje.

Maar de toestand is gans anders in de betrekkingen met onze nabuurstaten. Zo overheerst het binnenscheepvaartverkeer zowel bij de invoer uit als bij de uitvoer naar Nederland; het zeeverkeer en de spoorweg worden weinig gebruikt, maar het wegverkeer is niet onbeduidend. Daarentegen wordt voor het verkeer met Frankrijk aan de spoorweg de voorkeur gegeven, zowel bij de invoer als bij de uitvoer, terwijl dat voor Duitsland slechts bij de invoer het geval is.

Het wegverkeer wordt gans bijzonder aangewend bij de import uit Frankrijk en de export naar Duitsland.

BESLUIT.

1. Zoals duidelijk uit de vorige studie is gebleken, hebben zich sedert de vijftiger jaren belangrijke veranderingen voorgedaan in de buitenlandse handel van de B.L.E.U.

Vooreerst heeft de invoer, wat haar oorsprong betreft, een nieuwe oriëntatie verkregen. Inderdaad, de invoer uit industriële landen is sterker toegenomen dan die uit de overige gebieden. Deze toestand is te wijten aan de uitbreiding van de aankopen door de B.L.E.U. van afgewerkte fabrikaten en van halffabrikaten.

Het aandeel van de import uit de landen, die deel uitmaken van de E.E.G., neemt gedurig toe. Deze toename geschiedt ten koste van de Verenigde Staten en van Canada en, in mindere mate, van de E.V.A.-landen.

Ten slotte is de teruggang nog aanzienlijker voor de ontwikkelingslanden en vooral voor Kongo-Leopoldstad, Ruanda en Burundi.

Anderzijds zijn, wat de uitvoer betreft, de richtingen ongeveer dezelfde als die, welke zoëven voor de invoer werden aangeduid.

2. De jongste veranderingen in de buitenlandse handel van de B.L.E.U. verwekken bezorgdheid en zelfs vrees voor de toekomst.

De E.E.G. heeft weliswaar voor onze handelsbetrekkingen een ruime markt opengelegd, maar de voordelen, die eruit voortspruiten, dreigen af te nemen. Inderdaad, niet alleen meent men reeds het schrikbeeld van de mededinging te bespeuren, maar men ontwaart ook het gevaar van de overproductie, alsook de eerste tekens van een economische oorlog met de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk.

In de loop van de laatste vijf jaren is de productie in het kader van de E.E.G. in een snel tempo toegenomen, d.i. met 40 %. Het handelsverkeer tussen de E.E.G.-partners is met bijna 100 % vermeerderd sedert 1958, terwijl hun handelsbetrekkingen met de andere landen slechts een groei van 30 % vertoont.

Daar hun koopkracht slechts met 20 % is toegenomen, is het hun niet mogelijk de ganse nieuwe industriële productie op te nemen.

Zo kent sedert drie jaren de staalproductie een plafond, dat een verontrustende ontwikkeling verraadt in de zin van een vermindering van de productie na onderling overlegde overeenkomst.

Dezelfde vaststelling kan men doen voor de auto's, de textielwaren, de koelkasten en nog andere producten. Terzelfdertijd heeft de B.L.E.U. haar handelsverkeer met haar partners van de E.E.G. maar steeds uitgebreid en misschien te zeer haar oude afnemers en leveranciers van de andere landen verwaarloosd.

3. Maar de toekomst zou veranderingen in deze nieuwe toestanden kunnen aanbrengen. Zekere feiten zouden een rechtstreekse invloed op de buitenlandse handel van de B.L.E.U. kunnen uitoefenen.

In de eerste plaats stelt men vast, dat de buitenlandse betrekkingen van de E.E.G. ruimer worden : onderhandelingen werden aangeknoopt o.a. met Noorwegen, IJsland, Denemarken en Turkije; bovendien kan men redelijkerwijze rekenen op een spoedig intreden van het Verenigd Koninkrijk in de Gemeenschap.

Dit alles zal natuurlijk tot een verruiming van de internationale markt leiden, maar ook tot een verscherping van de mededinging.

België in het bijzonder, dat geen landbouwproducten uitvoert, maar in de E.E.G.-partner is van Frankrijk, Italië en Nederland, loopt gevaar in zijn buitenlandse handel schade te lijden, wegens zijn tot nu toe gevolgde protectionistische politiek in zake landbouwproducten.

Ten slotte moet men de maatregelen vermelden, voorgenomen ter bevordering van een economisch plan. Na Frankrijk, Italië en Nederland heeft België thans ook een programma voor de economische expansie (12) aan de goedkeuring van het Parlement onderworpen (13).

Zijn doel is het jaarlijkse groeicijfer van de nationale economie van 2,6 op 4 % te brengen gedurende de periode 1962-1965 en de uitvoer met 8 % te doen toenemen (tegen 4 % tot nu toe). Het voorziet ook een toename van onze invoer en vooral van onze aankopen van afgewerkte producten.

Een dergelijk programma veronderstelt natuurlijk het aanhouden van een algemene economische expansie in Europa en het behoud van de versnelling van de expansie ingevolge de kalender van de Gemeenschappelijke Markt.

Het spreekt van zelf, dat dit programma slechts verwezenlijkt kan worden indien het internationaal klimaat gunstig blijft, zonder achteruitgang van de handelsbetrekkingen, indien de handel grote activiteit blijft vertonen en indien de productie in gunstige concurrerende omstandigheden kan behouden blijven.

(12) Zie E. NOLS, Le premier programme belge d'expansion économique, *Bulletin de la Banque Commerciale de Liège*, 4e jaargang, augustus 1963, blz. 1-4.

(13) Zie BUREAU VOOR ECONOMISCHE PROGRAMMATIE, Programma voor economische expansie 1962-1965. Ontwerp van wet houdende goedkeuring van het eerste programma voor economische expansie. *Parlementaire stukken, Belgische Senaat*. Zitting 1962-1963, N° 51, 13 december 1962, 216 blz.

BIJVOEGSEL.

OMSTANDIGE STUDIE VAN DE HERKOMST EN DE BESTEMMING VAN HET HANDELSVERKEER.

Ten einde meer omstandige en bijgevolg nuttige inlichtingen te verlenen over de herkomst en de bestemming van de goederen, werden, dank zij de welwillende hulp van het N.I.S. (Nationaal Instituut voor de Statistiek) twee *onuitgegeven* tabellen opgemaakt (tabellen VII en VIII) op grond van de type-classificatie voor de internationale handel per sectie en afdeling (14). Op deze wijze is het mogelijk een zeer juist denkbeeld te bekomen van de bijzonderheden van de buitenlandse handel, daar deze tabellen voor iedere sectie en iedere afdeling, die het best deze handel vertegenwoordigen (ze worden in de voetnoot door een sterretje aangeduid), de rangschikking van de vierendertig voornaamste landen aangeven, waarmee de B.L.E.U. handelsbetrekkingen onderhoudt (*zie fig. 4*).

Dergelijke inlichtingen blijken nuttig voor diegenen, die in deze vraagstukken belang stellen en niet over omstandige statistische bronnen beschikken of niet de middelen of de tijd hebben om ze om te werken, zoals in de hier afgedrukte tabellen.

Bij de invoer.

De rangschikking der voornaamste leveranciers is als volgt, met een volgorde die gekozen is naar het belang van de secties en in iedere sectie naar het belang van de afdelingen.

(14)

Sectie 0 : *Levende dieren en voedingswaren.*

- Afdeling 00. Levende dieren.
 - 01. Vlees en vleesbereidingen.
 - 02. Zuivelproducten en vogeleieren.
 - 03. Vis en bereidingen van vis.
 - * 04. Granen en producten van de meelindustrie.
 - * 05. Fruit en groenten.
 - 06. Suiker en suikerwerk.
 - 07. Koffie, thee, cacao, specerijen en producten daarvan.
 - 08. Veevoeder, vers, gedroogd, fijngemaakt of gemalen; afvallen.
 - 09. Diverse voedingsproducten.

* Sectie 1 : *Dranken en tabak.*

- Afdeling 11. Dranken.
 - 12. Tabak, ruw en bewerkt.

* Sectie 2 : *Grondstoffen, met uitzondering van minerale brandstoffen.*

- Afdeling 21. Huiden en pelterijen, ongeloooid.
 - 22. Oliehoudende zaden en vruchten en meel daarvan.
 - 23. Ruwe rubber, natuurlijk, synthetisch en geregenereerd.
 - 24. Hout en kurk.
 - 25. Papierstof en afval van papier.
 - * 26. Textielstoffen en afval van textielstoffen en -waren.
 - * 27. Minerale niet-metaalhoudende producten, met uitzondering van brandstoffen en edelstenen.
 - * 28. Ertsen en metaalresiduen.
 - 29. Ruwe producten van dierlijke of plantaardige oorsprong, niet elders gerangschikt.

1. SECTIE 6 (fabrikaten gerangschikt naar de grondstof).

Ze begrijpt artikelen, die 23,57 % van onze invoer vertegenwoordigen en waarvoor onze belangrijkste leveranciers zijn : Nederland met 8,5 miljard (15,82 %), West-Duitsland 8,3 miljard (15,49 %), het Verenigd Koninkrijk 7,9 miljard (14,78 %), Frankrijk 7,9 miljard (14,70 %) en Kongo-Leopoldstad 7 miljard (13,03 %).

In deze sectie moeten, naar hun belang, de volgende afdelingen vermeld worden :

a) *Afdeling 68* (non-ferrometalen).

Op de eerste plaats — verweg vóór alle andere landen — komt Kongo-Leopoldstad met bijna 7 miljard (47,49 %). Komen verder in aanmerking : het Verenigd Koninkrijk met 1,6 miljard (11,54 %), Frankrijk 1,3 miljard (9,24 %) en de Duitse Bondsrepubliek met 1 miljard (6,94 %).

b) *Afdeling 67* (gietijzer, ijzer en staal).

Duitsland en Frankrijk zijn de twee voornaamste leveranciers van de B.L.E.U. voor een totaal van ietwat meer dan 2 miljard en respectievelijk 28,92 en 27,86 %. Ze worden op tamelijk verre afstand gevolgd door Nederland (11,79 %) en het Verenigd Koninkrijk (4,92 %).

c) *Afdeling 66* (fabrikaten van minerale stoffen andere dan metaal).

Het Verenigd Koninkrijk bevindt zich aan het hoofd met 4,5 miljard (45,94 %), gevolgd door Zuid-Afrika met bijna 1 miljard (9,50 %), de Duitse Bondsrepubliek (8,96 %), Nederland (7,64 %) en de Verenigde Staten (7,09 %).

d) *Afdeling 65* (garens, weefsels, geconfectioneerde textielwaren en dergelijke).

Hier vindt men op de eerste plaats Nederland met bijna 3 miljard (31,62 %), vóór Frankrijk (23,70 %), de Duitse Bondsrepubliek (16,64 %) en Italië (8,25 %).

* Sectie 3 : *Minerale brandstoffen, smeermiddelen en soortgelijke producten.*

* Afdeling 32. Kolen, cokes en briketten.

* 33. Aardoliën en distillatieproducten daarvan.

34. Aardgas en fabrieksgas.

* Sectie 4 : *Vetten en oliën van dierlijke en plantaardige oorsprong.*

Afdeling 41. Vetten en oliën van dierlijke oorsprong.

42. Plantaardige vette oliën.

43. Was, bewerkte oliën en vetten van dierlijke of plantaardige oorsprong.

* Sectie 5 : *Chemische producten.*

Afdeling 51. Chemische elementen en verbindingen.

52. Minerale teer en ruwe chemische derivaten van brandstoffen;

53. Looistoffen; kleur- en verfstoffen.

* 54. Geneeskrachtige en farmaceutische producten.

55. Aromatische producten; toiletproducten en onderhoudsmiddelen.

* 56. Kunstmeststoffen.

57. Springstoffen.

* 58. Kunstmatige plastische stoffen, geregenereerde cellulose, kunstharsen.

59. Chemische producten niet elders gerangschikt.

* Sectie 6 : *Fabrikaten gerangschikt naar de grondstof.*

Afdeling 61. Gelooide huiden; leder en lederwaren; bereide pelterijen.

62. Werken van rubber, niet elders gerangschikt.

63. Werken van hout of van kurk.

64. Papier, karton en werken daarvan.

* 65. Garens, weefsels, geconfectioneerde textielwaren en dergelijke.

* 66. Fabrikaten van minerale stoffen andere dan metaal.

* 67. Gietijzer, ijzer en staal.

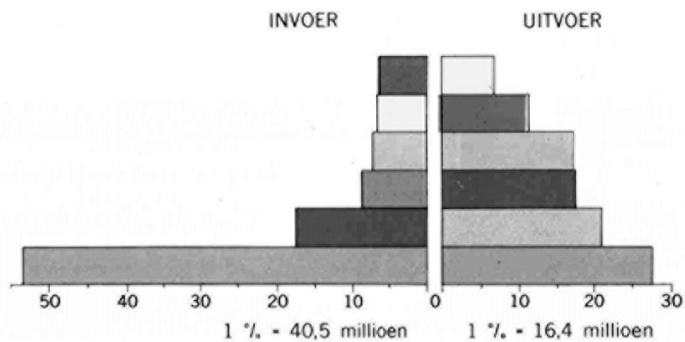
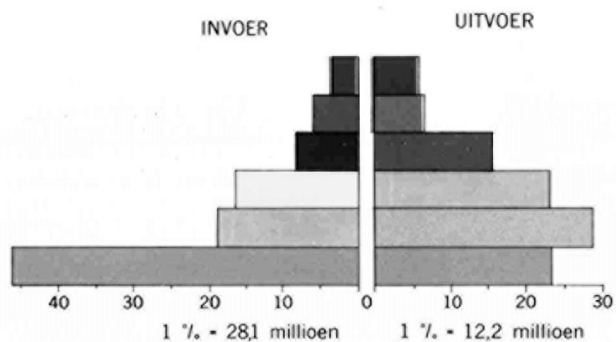
* 68. Non-ferrometalen.

* 69. Metaalwaren.

Fig. 4.

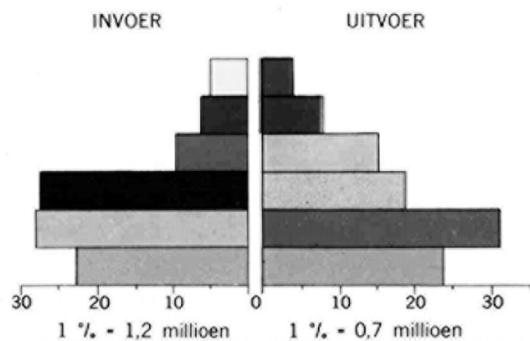
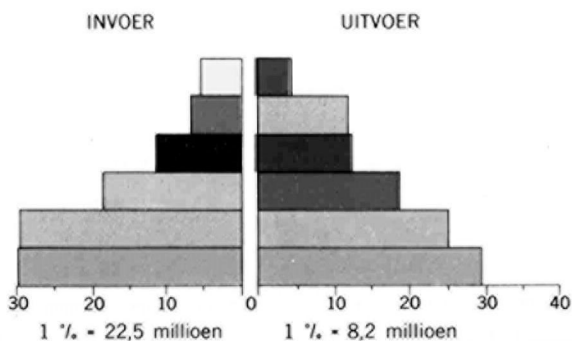
0 - LEVENDE DIEREN EN VOEDINGSWAREN.
1 - DRANKEN EN TABAK.

2 - GRONDSTOFFEN, M. U. V.
MINERALE BRANDSTOFFEN.

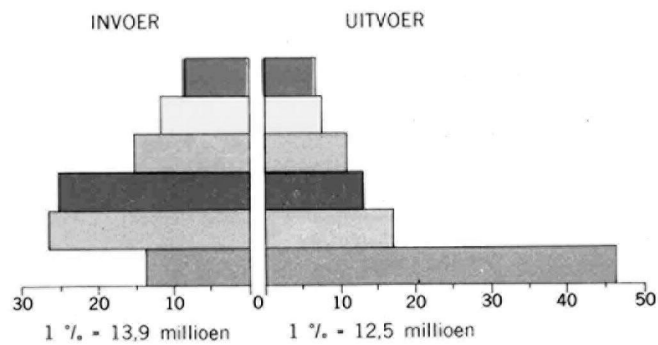
3 - MINERALE BRANDSTOFFEN, SMEER-
MIDDELEN EN SOORTGELIJKE PRODUCTEN.

4 - OLIEËN EN VETSTOFFEN VAN DIERLIJKE
OF PLANTAARDIGE OORSPRONG.

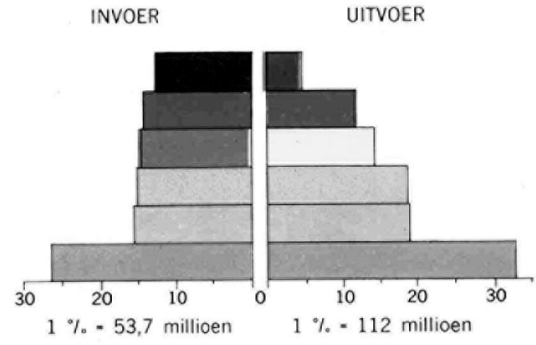

HERKOMST EN BESTEMMING

5 - CHEMISCHE PRODUCTEN.

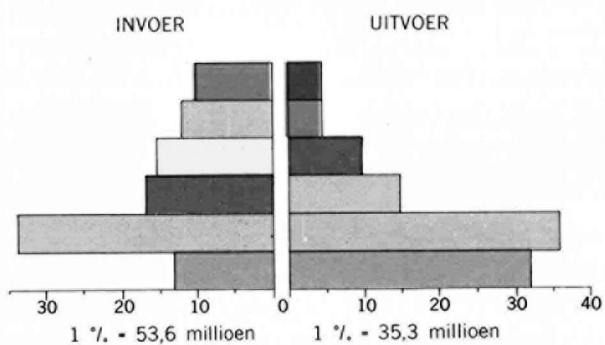

6 - FABRIKATEN GEKLASSEERD VOLGENS DE GRONDSTOF.

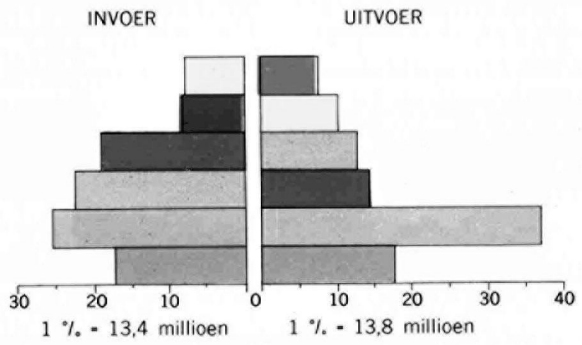

- Argentinië
- Irak
- Australië
- Saldo
- Venezuela
- Iran
- Zweden

7 - MACHINES EN VERVOERMATERIAAL.

8 - DIVERSE FABRIKATEN, N. D. A.

'AN DE GOEDEREN PER SECTIE

e) *Afdeling 69* (metaalwaren).

Voor deze waren is de Duitse Bondsrepubliek de voornaamste leverancier met 1,7 miljard (38,65 %). Komen dan verder Nederland met 0,8 miljard (18,34 %) — d.i. de helft van de Duitse leveringen —, Frankrijk met 0,6 miljard (15,21 %) en het Verenigd Koninkrijk met 0,4 miljard (9,19 %).

2. SECTIE 7 (machines en vervoermaterieel).

Samen hebben deze goederen een waarde van 53,64 miljard en vertegenwoordigen 23,55 % van de invoer van de B.L.E.U. De voornaamste leveranciers zijn West-Duitsland met 18 miljard (33,65 %), Frankrijk met 8,6 miljard (16,14 %), de Verenigde Staten met 8,2 miljard (15,37 %), Nederland met 6,4 miljard (11,95 %), het Verenigd Koninkrijk met 5,3 miljard (9,81 %) en Italië met 2,4 miljard (4,42 %).

a) *Afdeling 71* (niet-electrische machines).

West-Duitsland komt voor 36,61 % tussen in de leveringen, d.i. voor 8,2 miljard; het wordt gevolgd door de Verenigde Staten met 4,1 miljard (18,44 %), Frankrijk met 2,6 miljard (11,75 %), het Verenigd Koninkrijk (10,48 %), Nederland (8,59 %) en Zwitserland (4,62 %).

b) *Afdeling 73* (vervoermaterieel).

Ook hier staat de Duitse Bondsrepubliek aan de spits met 6,9 miljard, d.i. 33,62 %, vóór Frankrijk met 4,9 miljard (23,65 %), het Verenigd Koninkrijk met 2,4 miljard, de Verenigde Staten met 2,3 miljard (11,22 %), Nederland met 1,7 miljard (7,98 %) en Italië met 1 miljard (5,04 %).

c) *Afdeling 72* (electrische machines en apparaten).

Eens te meer bekleedt de Duitse Bondsrepubliek de eerste rang met 2,9 miljard (27,38 %) hoewel ze van nabij gevolgd wordt door Nederland met 2,8 miljard (27,08 %), en dan verder door de Verenigde Staten met 1,8 miljard (17,04 %), Frankrijk met 0,8 miljard (7,99 %) en het Verenigd Koninkrijk met 0,5 miljard (5,26 %).

3. SECTIE 2 (grondstoffen, met uitzondering van minerale brandstoffen).

De waarde van deze ingevoerde artikelen bereikt 40,3 miljard, d.i. 17,8 % van die van onze totale import. Ze worden ons verschaft door een groot aantal leveranciers, waaronder de voornaamste zijn: Frankrijk met 7 miljard (17,50 %), Zweden met 3,4 miljard (8,41 %),

* Sectie 7: *Machines en vervoermaterieel.*

* Afdeling 71. Niet-electrische machines.

* 72. Electriche machines en apparaten.

* 73. Vervoermaterieel.

* Sectie 8: *Diverse fabrikaten niet elders gerangschikt.*

Afdeling 81. Sanitaire en hygiënische artikelen; verwarmings- en verlichtingstoestellen.

82. Meubelen.

83. Reisartikelen, handtassen en dergelijke artikelen.

84. Kleding.

85. Schoeisel.

86. Apparaten voor wetenschappelijk gebruik; apparaten voor foto- en cinematografie; uurwerken.

89. Fabrikaten, niet elders gerangschikt.

Sectie 9: *Goederen niet elders gerangschikt.*

Afdeling 91. Postpakketten niet elders gerangschikt.

93. Boordprovisie en benodigheden; goederen niet elders gerangschikt.

94. Dieren voor dierentuinen, honden, katten en dieren niet elders gerangschikt.

95. Oorlogswapens en munitie.

96. Niet in omloop zijnde munten, met uitzondering van gouden munten.

99. Vertrouwelijke trafiek, niet elders opgenomen.

Nederland met 2,9 miljard (7,15 %), de Verenigde Staten met 2,8 miljard (6,94 %), Australië met 2,7 miljard (6,75 %), West-Duitsland met 2,08 miljard (5,04 %), het Verenigd Koninkrijk met 2 miljard (4,96 %), Kongo-Leopoldstad met 1,4 miljard (3,43 %), Finland met 1,1 miljard (2,83 %), de U.S.S.R. met 1,07 miljard, Argentinië met 1,06 miljard en Zuid-Afrika met 1,04 miljard.

a) *Afdeling 26* (textielstoffen en afval van textielstoffen en -waren).

Frankrijk staat op de eerste plaats met 2,4 miljard (15,1 %), vóór Nederland (7,94 %), de Verenigde Staten (7,4 %), de Duitse Bondsrepubliek (6,3 %), Argentinië (5,8 %), Turkije (2,9 %), Zuid-Afrika (2,8 %), het Verenigd Koninkrijk (2,6 %) en Brazilië (2,3 %).

b) *Afdeling 28* (erts en metaalresiduen).

Onze belangrijkste leverancier is Frankrijk met 3,3 miljard (32,92 %) gevolgd door Zweden met 2,4 miljard (24,13 %), Kongo-Leopoldstad met 1 miljard (10,04 %), Zuid-Afrika en Nederland met 0,4 miljard (4,4 %).

c) *Afdeling 27* (minerale niet-metaalhoudende producten, met uitzondering van brandstoffen en edelstenen).

Het Verenigd Koninkrijk staat zeer duidelijk aan de spits met 1,2 miljard (24,4 %) vóór Nederland met 0,5 miljard (10,6 %), Frankrijk met 0,49 miljard (9,7 %), de Duitse Bondsrepubliek (8 %), de Verenigde Staten (6,8 %), Canada (5,9 %), U.S.S.R. (2,8 %) en Zuid-Afrika (2,2 %).

4. SECTIE 0 (levende dieren en voedingswaren).

Deze sectie vertegenwoordigt een waarde van 24,7 miljard, d.i. 10,84 % van onze invoer. De volgende landen zijn hier van belang : Nederland met 5,3 miljard (21,49 %), de Verenigde Staten met 4,7 miljard (19,14 %), Argentinië met 2,3 miljard (9,43 %), Frankrijk met 1,7 miljard (6,78 %) en Italië met 0,9 miljard (3,53 %).

a) *Afdeling 04* (granen en producten van de meelindustrie).

De Verenigde Staten leveren ons 44,4 % van onze ingevoerde granen en daarvan afgeleide producten, d.i. voor een waarde van 3,5 miljard; verder komen dan in de volgorde : Argentinië met 1,2 miljard (15,8 %), Canada met 0,7 miljard (8,9 %), Nederland met 7,6 % en Frankrijk met 6,8 %.

b) *Afdeling 05* (fruit en groenten).

Nederland staat aan het hoofd met 1,2 miljard (23,2 %), gevolgd door Italië met 0,7 miljard (14,2 %), Spanje met 0,68 miljard (13 %), de Verenigde Staten (12,1 %), Frankrijk (6,2 %), Zuid-Afrika (3,1 %) en Turkije (3 %).

5. SECTIE 3 (minerale brandstoffen, smeermiddelen en soortgelijke producten).

Deze sectie vertegenwoordigt slechts 9,86 % van onze invoer en heeft een waarde van 22,5 miljard. Als leveranciers treden op : de Duitse Bondsrepubliek met 6,6 miljard (29,29 %), Nederland met 4,1 miljard (18,27 %), Irak met 2,6 miljard (11,3 %), Iran met 1,4 miljard (6,38 %), de Verenigde Staten met 1,2 miljard (5,46 %) en Venezuela met 1,2 miljard (5,26 %).

a) *Afdeling 32* (kolen, cokes en briketten).

Meer dan twee derden (69,69 %) van de ingevoerde kolen, voor een waarde van 6,1 miljard, betrekken we uit de Duitse Bondsrepubliek, vervolgens uit Nederland voor 1,4 mil-

jard (15,7 %), uit de Verenigde Staten voor 0,63 miljard (7,12 %), uit Frankrijk (3,37 %) en uit het Verenigd Koninkrijk (2,85 %).

b) *Afdeling 33* (aardoliën en distillatieproducten daarvan).

Bijna 20 % van deze producten komen uit Irak, voor een waarde van 2,6 miljard (18,15 %), uit Nederland voor 2,4 miljard en uit Iran, voor 1,4 miljard.

6. SECTIE 5 (chemische producten).

Van de totale invoer neemt deze sectie 6,11 % voor haar rekening en dit voor een waarde van 13,9 miljard. De voornaamste landen, die in aanmerking komen, zijn : Duitsland voor 3,6 miljard (26,04 %), Frankrijk voor 3,5 miljard (25,39 %), Nederland voor 2,09 miljard (15,04 %), de Verenigde Staten voor 1,6 miljard (11,79 %) en het Verenigd Koninkrijk voor 1,1 miljard (7,96 %).

a) *Afdeling 56* (kunstmeststoffen).

Frankrijk bekleedt een vooraanstaande plaats met 1,5 miljard (73,17 %), vóór de Duitse Bondsrepubliek met 0,31 miljard (15,11 %) en Oost-Duitsland met 0,08 miljard (4,03 %).

b) *Afdeling 51* (chemische elementen en verbindingen).

De Duitse Bondsrepubliek levert ons 32,73 % voor een bedrag van 1,07 miljard, Frankrijk voor 0,69 miljard (21,04 %) en de Verenigde Staten voor 456 miljoen (13,91 %).

c) *Afdeling 58* (kunstmatige plastische stoffen).

De Duitse Bondsrepubliek is de eerste leverancier met 854 miljoen (31,02 %). Daarop volgen Frankrijk met 528 miljoen (19,17 %), Nederland met 462 miljoen (16,78 %), het Verenigd Koninkrijk met 310 miljoen (11,26 %) en de Verenigde Staten met 280 miljoen (10,17 %).

d) *Afdeling 54* (geneeskrachtige en farmaceutische producten).

De Verenigde Staten zonden ons in 1962 voor 554 miljoen (26,46 %), Nederland voor 389 miljoen (18,58 %) en Zwitserland voor 385 miljoen (18,39 %).

7. SECTIE 8 (diverse fabrikaten; sanitaire en hygiënische artikelen; verwarmings- en verlichtings-toestellen, meubelen, reisartikelen, kleding, schoeisel; apparaten voor wetenschappelijk gebruik, apparaten voor foto- en cinematografie; uurwerken; muziekinstrumenten, drukwerk; waren uit kunstmatige plastische stoffen; kantoorbenodigdheden; kunstvoorwerpen, voorwerpen voor verzamelingen en antiquiteiten; kleinodiën, juwelen en edelsmidwerk; diverse fabrikaten niet elders gerangschikt).

Deze sectie betreft slechts 5,87 % van onze totale invoer en voor een waarde van 13,38 miljard. Het aandeel van Nederland bedraagt 3,38 miljard (25,30 %), van de Duitse Bondsrepubliek 2,96 miljard (22,12 %), van Frankrijk 2,52 miljard (18,85 %), van Italië 1,15 miljard (8,61 %) en van de Verenigde Staten 1,07 miljard (7,98 %).

8. SECTIE 1 (dranken en tabak).

De waarde ervan is slechts 3,45 miljard (1,52 %). Frankrijk staat op de eerste rang met 0,89 miljard (25,65 %), gevolgd door Nederland met 0,56 miljard (16,36 %), de Verenigde Staten met 0,40 miljard (11,68 %), het Verenigd Koninkrijk met 0,36 miljard (10,40 %), de Duitse Bondsrepubliek met 0,17 miljard (4,78 %) en Italië met 0,15 miljard (4,43 %).

9. SECTIE 4 (vetten en oliën van dierlijke en plantaardige oorsprong).

Deze sectie komt gans op het einde en vertegenwoordigt slechts 0,52 % van onze totale invoer, d.i. 1,2 miljard. Onder de voornaamste leveranciers dienen vernoemd : Nederland voor 0,34 miljard (28,17 %), Kongo-Leopoldstad voor 0,33 miljard (27,95 %), Frankrijk (9,82 %), Argentinië (6,22 %) en de Verenigde Staten (5,33 %).

Bij de uitvoer.

De drie voornaamste secties komen in dezelfde volgorde als bij de invoer, maar met zeer grote verschillen wat hun waarde betreft.

1. SECTIE 6 (fabrikaten gerangschikt naar de grondstof).

Deze sectie bekleedt insgelijks de eerste plaats, maar met een waarde, die het dubbel is van die van de invoer, d.i. 111,9 miljard of 51,78 % van de globale uitvoer. Onze voornaamste klanten zijn Nederland met 21,2 miljard (18,98 %), de Duitse Bondsrepubliek met 21 miljard (18,76 %), de Verenigde Staten met 15,7 miljard (14,02 %), Frankrijk met 13,07 miljard (11,67 %) en Italië met 4,4 miljard (3,93 %).

In deze sectie komen vooral de volgende afdelingen in aanmerking, gerangschikt volgens hun betekenis :

a) *Afdeling 67* (gietijzer, ijzer en staal).

Aan de spits bevindt zich de Duitse Bondsrepubliek met 8,7 miljard (19,79 %), waarop volgen : Frankrijk met 6,4 miljard (14,63 %), de Verenigde Staten met 5,4 miljard (12,2 %), Nederland met 4,6 miljard (10,52 %) en Italië met 2,4 miljard (5,4 %).

b) *Afdeling 65* (garens, weefsels, geconfectioneerde textielwaren en dergelijke).

Nederland koopt bij ons voor 7,9 miljard (33,83 %), de Duitse Bondsrepubliek voor 5,8 miljard (24,99 %), de Verenigde Staten voor 2,3 miljard (9,76 %), het Verenigd Koninkrijk voor 1,9 miljard (8,24 %) en Frankrijk voor 0,98 miljard; de overige landen bereiken de 500 miljoen niet.

c) *Afdeling 66* (fabrikaten van minerale stoffen andere dan metalen).

De Verenigde Staten staan op de eerste rang met 4,5 miljard (25,87 %), vóór Nederland met 2,7 miljard (16,26 %), het Verenigd Koninkrijk met 1,25 miljard (7,48 %), de Duitse Bondsrepubliek met 1,19 miljard (7,14 %) en Frankrijk met 0,87 miljard (5,20 %).

d) *Afdeling 68* (non-ferrometalen).

De voornaamste afnemers zijn in de volgorde : Frankrijk met 3,7 miljard (23,83 %), de Duitse Bondsrepubliek met 3,3 miljard (20,99 %), Nederland met 2,2 miljard (13,93 %), de Verenigde Staten met 1,8 miljard (11,39 %) en Zwitserland met 1,08 miljard (6,82 %).

e) *Afdeling 69* (metaalwaren).

Aan de spits bevindt zich Nederland met 1,7 miljard (26,97 %), waarop dan volgen de Verenigde Staten met 1,3 miljard (19,65 %), Duitsland met 0,62 miljard (9,63 %) en Frankrijk met 0,48 miljard (7,49 %).

2. SECTIE 7 (machines en vervoermaterieel).

Ze omvat 16,32 % van onze uitvoer, voor een waarde van 35,2 miljard. Deze uitvoer is verdeeld over de volgende afnemers : Nederland voor 12,5 miljard (35,47 %), de Duitse Bondsrepubliek voor 5,2 miljard (14,71 %), Frankrijk voor 3,3 miljard (9,45 %), het Verenigd Koninkrijk en Italië ieder voor 1,5 miljard (4,23 %).

Deze sectie begrijpt de volgende hoofdafdelingen :

a) *Afdeling 71* (niet-electrische machines).

De voornaamste afnemers zijn : Nederland met 2,8 miljard (19,52 %), de Duitse Bondsrepubliek met 2,6 miljard (17,99 %), Frankrijk met 2 miljard (14,26 %), Italië met 0,9 miljard (6,54 %) en het Verenigd Koninkrijk met 0,76 miljard (5,32 %).

b) *Afdeling 73* (vervoermaterieel).

Nederland opent eens te meer de rij met 5,5 miljard (39,96 %); vervolgens komen de Duitse Bondsrepubliek met 1,97 miljard (14,35 %), Frankrijk met 0,86 miljard (6,31 %) en het Verenigd Koninkrijk met 0,67 miljard (4,88 %).

c) *Afdeling 72* (electrische machines en apparaten).

Op de eerste plaats nogmaals Nederland met 5,5 miljard (53,16 %), zeer ver gevolgd door de Duitse Bondsrepubliek met 0,63 miljard (7,97 %) en Frankrijk met 0,42 miljard (5,28 %).

3. SECTIE 2 (grondstoffen, met uitzondering van minerale brandstoffen).

Deze sectie beslaat 7,58 % van onze uitvoer, d.i. voor een waarde van 16,4 miljard. De voornaamste landen, die in aanmerking komen, zijn: de Duitse Bondsrepubliek met 3,5 miljard (21,48 %), Frankrijk met 2,8 miljard (17,12 %), Nederland met 2,78 miljard (17,01 %), het Verenigd Koninkrijk met 1,79 miljard (10,95 %) en de Verenigde Staten met 1,12 miljard (6,84 %).

De volgende afdelingen vooral zijn van belang :

a) *Afdeling 26* (textielstoffen en afval van textielstoffen en -waren).

De B.L.E.U. exporteert voor 1,7 miljard naar de Duitse Bondsrepubliek (20,63 %), voor 1,3 miljard naar Frankrijk (15,93 %), voor 1 miljard naar het Verenigd Koninkrijk (13,30 %) en voor 0,98 miljard naar Nederland (12,23 %).

b) *Afdeling 27* (minerale niet-metaalhoudende producten, met uitzondering van brandstoffen en edelstenen).

Nederland koopt bij ons voor 846 miljoen, d.i. 23 % van de totale waarde, de Verenigde Staten voor 490 miljoen (13,32 %), Frankrijk voor 475 miljoen (12,90 %), de Duitse Bondsrepubliek voor 470 miljoen (12,77 %) en de U.S.S.R. voor 188 miljoen (5,10 %).

c) *Afdeling 28* (ertsen en metaalresiduen).

De Duitse Bondsrepubliek is de belangrijkste afnemer met 502 miljoen (31,94 %), vervolgens Frankrijk met 491 miljoen (31,22 %) en Nederland met 228 miljoen (14,50 %).

4. SECTIE 8 (diverse fabrikaten).

Ze omvat 6,37 % van onze uitvoer voor een bedrag van 13,8 miljard. Nederland neemt de eerste plaats in met 5,1 miljard (37,15 %), vóór Frankrijk met 2 miljard (14,63 %), de Duitse Bondsrepubliek met 1,8 miljard (12,75 %), de Verenigde Staten met 1,4 miljard (9,94 %) en het Verenigd Koninkrijk met 1 miljard (7,69 %).

5. SECTIE 5 (chemische producten).

Ze neemt 5,80 % van onze uitvoer in, d.i. 12,5 miljard. In de volgorde komen Nederland met 2 miljard (16,67 %) en Frankrijk met 1,6 miljard (13,11 %) als onze belangrijkste afnemers voor deze producten.

De voornaamste afdelingen zijn :

a) *Afdeling 56* (kunstmeststoffen).

De B.L.E.U. verkoopt voor 852 miljoen aan Frankrijk (16,59 %), voor 535 miljoen aan het Verenigd Koninkrijk (10,42 %), voor 469,8 miljoen aan Nederland (9,13 %), voor 413 miljoen aan de Verenigde Staten (8,1 %) en voor 305 miljoen aan de Duitse Bondsrepubliek (6,1 %).

b) *Afdeling 51* (chemische elementen en verbindingen).

Nederland bekleedt de eerste plaats met 588 miljoen (19,71 %), vervolgens de Duitse Bondsrepubliek met 387 miljoen (12,97 %), de Verenigde Staten met 326 miljoen (10,92 %), Frankrijk met 308 miljoen (10,32 %) en Zweden met 176 miljoen (5,90 %).

c) *Afdeling 58* (kunstmatige plastische stoffen).

Nederland staat eens te meer aan het hoofd met 352 miljoen (28,27 %), vervolgens de Duitse Bondsrepubliek met 267 miljoen (21,44 %) en Frankrijk met 157 miljoen (12,61 %).

d) *Afdeling 54* (geneeskrachtige en farmaceutische producten).

Nederland bevindt zich nog steeds aan de spits met 164 miljoen (17,61 %), dan komen Kongo-Leopoldstad met 90 miljoen (9,66 %), Frankrijk met 67 miljoen (7,19 %), Zweden met 56 miljoen (6,01 %) en Finland met 46 miljoen (4,94 %).

De andere secties zijn als volgt gerangschikt, maar vertegenwoordigen slechts een gering deel van onze uitvoer (9,77 %).

SECTIE 0 (levende dieren en voedingswaren).

Elf miljard, d.i. 5,15 % van de totale uitvoer. Afnemers : Nederland, Duitsland en de Verenigde Staten.

SECTIE 3 (minerale brandstoffen).

Acht miljard tweehonderd miljoen, d.i. 3,81 %. Afnemers : Nederland, Frankrijk, Zwitserland en de Duitse Bondsrepubliek.

SECTIE 1 (dranken en tabak).

Eén miljard (0,5 %). Klanten : Nederland, Frankrijk, de Duitse Bondsrepubliek, Italië.

SECTIE 4 (vetten en oliën van dierlijke en plantaardige oorsprong) .

Zeshonderdeenentachtig miljoen. Klanten : Frankrijk, de Duitse Bondsrepubliek, Nederland, Zwitserland, d.i. voor 0,31 %.

Verder is het niet van belang ontbloeit te vermelden, dat België meer petroleumproducten verkoopt (5,5 miljard) dan steenkool (2,6 miljard). Voor steenkool is onze voornaamste afnemer Frankrijk, voor 1 miljard (40,74 %), gevolgd door Nederland voor 477 miljoen (17,9 %) en Italië voor 290 miljoen (10,9 %). Voor petroleum- en distillatieproducten is Nederland onze eerste klant met 1,5 miljard (20,75 %), daarna Zwitserland met 804 miljoen (14,43 %) en de Duitse Bondsrepubliek met 730 miljoen (13,89 %).

BIBLIOGRAFIE.

- N.I.S. (NATIONAAL INSTITUUT VOOR DE STATISTIEK), *Statistisch jaarboek voor België*, deel 83, 1962.
- IDEM, *Maandelijks Bulletin over de buitenlandse handel van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie*, december 1962.
- BELGISCHE DIENST VOOR DE BUITENLANDSE HANDEL, *De buitenlandse handel van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie*. Brussel, 1962, 21 blz.
- IDEM, *De buitenlandse handel van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie in 1962*, Bijvoegsel reeks C, n° 3, Brussel, juli 1963, 48 blz.
- MINISTERIE VAN ECONOMISCHE ZAKEN EN MIDDENSTAND, *De Belgische Economie in 1947*. Brussel, 1948, 199 blz.
- MINISTERIE VAN ECONOMISCHE ZAKEN EN ENERGIE, *De Belgische Economie in 1962*. Brussel, 1963, 323 blz.
- BUREAU VOOR ECONOMISCHE PROGRAMMATIE, *Programma voor economische expansie 1962-1965*. Ontwerp van wet houdende goedkeuring van het eerste programma voor economische expansie. *Parlementaire stukken, Belgische Senaat*. Zitting 1962-1963. N° 51, 13 december 1962, 216 blz.
- FABRIMETAL, Buitenlandse handel. *Wekelijks Bulletin*. Mei en juni 1963.
- BANK VAN BRUSSEL, Buitenlandse handel, *Handelsinformaties. Wekelijks Bulletin*, jaargang 1963.
- NATIONALE BANK VAN BELGIË, *Tijdschrift voor documentatie en voorlichting*. XXXIV^{ste} jaargang, deel II, N° 1, juli 1959.
- BANK VAN DE SOCIÉTÉ GÉNÉRALE DE BELGIQUE, *Economische Tijdingen*, tweede jaar, 1963.
- BESTUUR VAN DE STEDEBOUW EN RUIMTELIJKE ORDENING, VERENIGING VOOR HET STREEKPLAN SCHELDE-DIJLE, *Problematiek van de buitenlandse handel*, 1962, onuitgegeven verslag.
- NOLS, E., Le premier programme belge d'expansion économique, *Bulletin de la Banque Commerciale de Liège*, 4e jaargang, augustus 1963, 4 blz.
-

LIJST DER TABELLEN.

- Tabel I : *Invoer.* — *Voornaamste landen van herkomst in 1936-1938 en 1947.*
- Tabel II : *Uitvoer.* — *Voornaamste landen van bestemming in 1936-1938 en 1947.*
- Tabel III : *Overschotten van invoer en uitvoer.*
- Tabel IV : *Invoer in 1962.* — *Voornaamste landen van herkomst.*
- Tabel V : *Uitvoer in 1962.* — *Voornaamste landen van bestemming.*
- Tabel VI : *Aandeel van de B.L.E.U. in de buitenlandse handel van zekere landen.*
- Tabel VII : *Invoer in 1962 voor zekere secties en afdelingen van de type-classificatie voor de internationale handel.*
- Tabel VIII : *Uitvoer in 1962 voor zekere secties en afdelingen van de type-classificatie voor de internationale handel.*
-

LIJST DER FIGUREN.

- Figuur 1 : *Handelsbewegingen 1936-1938-1947 per grote goederengroepen*
- Figuur 2 : *Voornaamste leveranciers. 1962.*
- Figuur 3 : *Voornaamste klanten. 1962.*
- Figuur 4 : *Herkomst en bestemming der goederen per sectie.*
-

INHOUDSTAFEL.

	Blz.
Voorwoord :	
1. Voorafgaande opmerking	3
2. Plan van deze toelichting	3
3. Een paar aantekeningen bij de woordenschat	4
Inleiding :	
1. Betekenis van de buitenlandse handel van de B.L.E.U.	5
2. Zijn aandeel in de wereldhandel	5
Hoofdstuk I. — Richting en ontwikkeling van de buitenlandse handel van de B.L.E.U. :	
1. Het opmaken van de diagrammen	6
2. Hun verklaring	7
Hoofdstuk II. — De geografische verspreiding van het handelsverkeer.	
A. <i>De kaart van de globale in- en uitvoer :</i>	
1. Het opmaken van de kaart	14
2. Toelichting bij de kaart	14
3. Aandeel van de B.L.E.U. in de buitenlandse handel van zekere landen	20
B. <i>De kaart van de structuur van het handelsverkeer :</i>	
1. Het opmaken van de kaart	20
2. Toelichting bij de kaart	21
a) De hoofdkenmerken en de ontwikkeling van de structuur van het handelsverkeer	21
b) Verspreiding per land van bestemming en per land van herkomst naar de onderscheiden goederengroepen	21
Hoofdstuk III. — Vervoermiddelen :	
1. Het opmaken van de kaart	24
2. Toelichting bij de kaart	24
Besluit	26
Bijvoegsel. — Omstandige studie van de herkomst en de bestemming van het handelsverkeer	29
Bibliografie	38
Lijst der tabellen	39
Lijst der figuren	39
Inhoudstafel	40